Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5414 17/30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1903 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 10 ՌԱՄԱԶԱՆ 321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5414

درعلیەدە غلطەدە ﴿ آرەولك ﴾ غزتەسی ادارەخانەسنە

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամաճըօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	դրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի Խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Երուսաղէմի ծանօթ խնդրին զանազան դարձուածներուն մէջ մոռցուած կէտ մը կայ, որ սակայն յոյժ կարեւոր ըլլալով՝ ամէնէն առաջ ուշադրութեան առնուելու էր, այն է իրաւասութեան խնդիրը։ Զի յայտնի է որ Կ. Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի Պատրիարքութեանց դիրքերը ճշդուած են հանդէպ միմեանց՝ յատուկ կանոնագրութեամբ մը, վաւերացած պատկանեալ Ժողովէն։

Անշուշտ այդ կանոնագրութեան տրամադրութեանց ներշնչմամբ էր որ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը իր իրաւասութեան սահմանին մէջ նկատեց չներել ելեւմտից տեսուչ Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Մաքսուտեանի՝ Կ. Պոլիս գալ, իր դէմ յարուցուած խնդիրներուն համար բացատրութիւն կամ հաշիւ տալու, որուն բնական հետեւանքն եղաւ նաեւ ամբաստանող կողմի վարդապետներուն ալ Կ. Պոլիս չգալը։ Թէեւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը բացէ ի բաց տարրկած չէր իրաւասութեան խնդիրը, այլ դիւանագիտօրէն շարժելով՝ Տ. Ղեւոնդ վարդապետի վանքին մէջ ունեցած կարեւոր դիրքը եւ բացակայութեան պարագային՝ վանքին շահերուն վնասուելը միայն պատճառ ցուցուցած էր զանիկա ղրկել չուզելուն, եւ թէպէտ ամբաստանողներուն չգալու մասին ալ լռութեամբ անցնելով թողած էր որ ինքնին հասկցուի իր ներքին միտքը, բայց ամէն ուշադիր անձ որ անցած դարձածները դիտելու եւ տեսնելու աչք կամ միտք ունի, դիւրաւ կը հասկնայ թէ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը հաւատարիմ գտնուած է իր Առաքելական Աթոռին իրաւասութեանը, եւ այդ կերպով երկու էական սկզբունքներ միանգամայն հաստատած է։ 1. Թէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը Երուսաղէմի միաբանութեան այս կամ այն անդամը ուղղակի իր առջեւը կոչելու պարտաւորութիւնը չունի, քանի որ Կեդր. Վարչութեան հետ պաշտօնական յարաբերութիւն ընելու, հաշիւ եւ տեղեկագիր մատուցանելու պաշտօն եւ պարտաւորութիւն ունեցող մարմինը մի միայն Երուսաղէմի Միաբանական Ընդհ. Ժողովը եւ անոր նախագահն է։ 2. Թէ ամբաստանող միաբանները սխալ հասցէի դիմած էին, զի պարտական էին նոյն ինքն իրենց Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին դիմել, եթէ ո եւ է բողոք կամ խնդիր ունէին վանական Տնօրէն Ժողովին կամ անոր ո եւ է մէկ անդամին դէմ, որպէս զի այդ բողոքը կամ խնդիրը քննուէր Միաբանական Ընդհ. Ժողովին մէջ, որ բուն իսկ պատկանեալ մարմինն է եւ իրաւասութիւն ունի այդպիսի գործեր քննելու եւ վճռելու։

Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի այս կրկին ուղղամտութեանց հետեւանքն եղաւ Պատրիարքարանի դիւանապետ Թէլեան էֆէնտիի Ս. Քաղաքը ղրկուիլը իբրեւ բանագնաց կամ պատուիրակ, որ իր գրաւոր տեղեկագիրը Խառն Ժողովի առաջիկայ նիստին պիտի մատուցանէ։ Թէ ի՛նչ իմաստ պիտի ունենայ այս կամ այն տեսութիւնը, ո՛չ կարելի է այժմէն գիտնալ եւ ոչ ներելի է կանխաւ յայտնել, բայց կայ կէտ մը որ միշտ նոյն կը մնայ, ի՛նչ ալ ըլլայ Թէլեան էֆ.ի տեղեկագրին ոգին ու եզրակացութիւնը, այն է թէ իրաւասութեան խնդիրը միշտ իր գոյութիւնը կը պահէ։

Հետեւաբար Երուսաղէմի վանքէն հաշիւ առնելու օրինական միջոցն է պահանջել զայն Միաբանական Ընդհ. Ժողովէն (որուն բնական նախագահն է Ս. Քաղաքին Պատրիարքը) եւ ոչ թէ այս ու այն պաշտօնեայ միաբանէն, կ'ուզէ ելմտից տեսուչ եղեր է ան, կ'ուզէ մատակարար եւն.։ Միաբանական Ընդհ. Ժողովն ալ իր կարգին հաշիւ կ'առնէ իր ստորադասեալ վանական Տնօրէն Ժողովէն եւ ընդհանուր տեղեկագրով կամ հաշուեցոյցով կը ներկայացնէ Ազգ. Պատրիարքարանը՝ պատկանեալ ժողովին, որ քննելով զայն կա՛մ օրինաւոր կը գտնէ եւ կը վաւերացնէ եւ կամ գոհացուցիչ չգտնելով՝ լրացուցիչ բացատրութիւններ կը պահանջէ։ Երբ չտրուի, այն ատեն միայն կրնայ որոշուիլ ընել, ինչ որ նախատեսուած է Երուսաղէմի Միաբանութեան իրաւասութեան ու պարտականութեան սահմանները գծող ծանօթ կանոնագրութեանը կամ հրահանգին մէջ։

Իսկ եթէ Երուսաղէմի Միաբանութեան ո եւ է մէկ անդամ կամ պաշտօնեայ չուզէ կամ չկարողանայ իրեն վերաբերող ո՛ եւ է հաշիւ տալ, Միաբանական Ընդհ. Ժողովին ու իր Ս. Նախագահին ձեռքն է այնպիսիին դէմ հարկ եղածը տնօրինել, որուն եթէ չանսայ, դիւրին է գործադրել ինչ որ հրահանգը կը տրամադրէ։

Արդ, երբ այս օրինական ուղղութիւնը բռնուի, քիչ ժամանակի մէջ կը լուծուի Երուսաղէմի ծանօթ խնդիրը, որ արդէն այս համեմատութիւնները չէր առներ երբեք՝ եթէ սկիզբէն այս ճամբան բռնուէր, փոխանակ պատ ի պատ միջոցներու դիմելու, սխալ հասցէի ուղղուելու, լրագիրներու սիւնակները ափ առնելու եւ կանոնական սահմանէ դուրս որոշումներ եւ խորհրդակցութիւններ ըլլալու։

Գոնէ այսուհետեւ կը յուսանք որ, Պատրիարքարանի պատուիրակ կամ բանագնաց էֆ.ին երթ ու դարձէն ետքը, այս օրինական ուղղութիւնը պիտի բռնուի, եւ այն ատեն տարակոյս չունինք թէ Երուսաղէմի միաբանութիւնը իբր հաւաքական համերաշխ մարմին՝ պարզերես կ'ելլէ ազգին առջեւ եւ նոր ու աւելի զօրաւոր կերպով հաստատուած իրաւունք կ'ունենայ այն ընդհանուր սիրոյն ու համակրութեանը, եւ վստահութեան ու համարման, զոր արժանապէս կը վայելէ երկար ատենէ, մանաւանդ արդի Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան Հօր արդիւնաւոր պաշտօնավարութենէն ի վեր։

ՑՈՒՍԱԿ.

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Դ.

Պոլսէն քաշուած պաշտօնական հեռագիր մը Պուլկարիոյ ամէն կողմը իմացուց թէ Խառն Ժողովը վաւերացուցած է Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեանի ընտրութիւնը իբր Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ եւ այդ լուրը առաջ բերաւ մեծ ուրախութիւն Պուլկարիոյ Հայերուն մէջ։ Արդէն ընտրական Ժողովի նիստերուն արդիւնքին Պուլկարահայը մեծ հետաքրքրութեամբ սպասելու վրայ էր եւ երբ Ասլանեան եպիսկոպոսի ընտրուիլը ժամանակին Պուլկարիոյ զանազան քաղաքները հեռագրուեցաւ, փոխադարձաբար այդ քաղաքներէն ստացուած լուրերը չափազանց նպաստաւոր էին Ասլանեան Եպսկ.ի համար։ Տ. Ներսէս Եպսկ.ի յատկութիւնները յայտնի էին Պուլկարահայուն, անոր անձին վրայ հրապարակաւ տրուած տեղեկութիւններէն, անանկ որ ժողովուրդը բուռն կերպով հետաքրքրուած Ասլանեան եպիսկոպոսը ժամ առաջ Պուլկարահայոց Առաջնորդ տեսնելու փափաքը ունէր։

Ընտրութենէ ետքը հրապարակուած կարծիքները ամէնքն ալ իրարու համաձայն կերպով գոհունակութիւն յայտնելու վրայ էին Ասլանեան Սրբազանի ընտրութեանը առթիւ։ Ընտրութեան անձամբ մասնակցած էին 9 աշխարհական եւ 2 քահանայ պատգամաւորներ։ Բացակայ եղող մէկ աշխարհական եւ 2 քահանաները իրենց քուէները պահարանի մէջ դնելով ղրկած էին։ Ասլանեան եպիսկոպոս Պուլկարիոյ 10 հայաբնակ քաղաքներու աշխարհական պատգամաւորներուն 7ին քուէները շահեցաւ. այս քուէներուն վրայ աւելցուց նաեւ Վառնայի քահանան իր քուէն, որով Ասլանեան եպիսկոպոս ամէնը ութ քուէ ստացաւ։ Գալով Յակոբեան վարդապետին, անիկա ստացաւ երեք աշխարհական պատգամաւորներու (Բազարճըգի, Ֆիլիպէի եւ Պուրկազի) քուէները եւ երեք ալ քահանայ պատգամաւորներու, ամէնը վեց քուէ։ Յակոբեան վարդապետին քուէ տուող պատգամաւորներէն Բազարճըգինը 20–25 քուէով ընտրուած է, Ֆիլիպէինը 40 քուէով, Պուրկազինն ալ՝ 30 քուէով, անանկ որ Յակոբեան վարդապետ իր այնքան աշխատութիւնէն վերջ, հազիւ հարիւր հոգի իրեն համակրող կրցած է գտնել ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ։ Յակոբեան վարդապետին քուէ տուող կրօնական պատգամաւորներուն խնդիրը երբ քննենք, պիտի տեսնենք թէ քննութեան արդիւնքը շատ անպատուաբեր պիտի ըլլայ Յակոբեան վարդապետին գործունէութեանը համար։

Կրօնական պատգամաւորներու ընտրութիւնը Պատրիարքարանի կողմէ, դժբաղդաբար, միմիայն Յակոբեան վարդապետին կամքին թողուած էր, եւ վարդապետը իր կամքին յանձնուած այդ ընտրութեան փափուկ խնդիրը մեծ ապիկարութեամբ եւ անվայել ընթացքով մը կատարեց։ Տեսնենք ի՛նչպէս։ Պուլկարիոյ գտնուող քահանաներուն ամէնքն ալ Յակոբեան վարդապետէն հաւասարաքննութեան ենթարկուեցան եւ միմիայն այն քահանաները վարդապետի կողմէն պատգամաւոր կոչուեցան, որոնք Յակոբեան վարդապետը կատարեալ կերպով վստահեցուցին թէ քուէներնին իրեն պիտի տան, եւ այսպէս արժանաւոր յատկութեան տէր աւագ քահանայ մը մէկ կողմ թողուելով, Ֆիլիպէի մէջ միմիայն փորը կշտացնելու համար քանի մը ամիսէ ի վեր պաշտօն վարող, առանց լեզուի, վախկոտ խեղճ պանդուխտ քահանան իբր պատգամաւոր Սոֆիա կանչուեցաւ։ Պատգամաւոր քահանաներուն մէջ բացառութիւն կազմելու քաջութիւնը միմիայն Վառնայի քահանան ունեցաւ, որ Յակոբեան վարդապետին տուած իր նախօրօք խոստումը ի մեծ զարմացումն այս վերջինին, դրժեց եւ իր քուէն արժանաւոր եկեղեցականի մը տուաւ եւ այդ վայրկեանէն իսկ, այդ քահանան որ 25 տարիէ ի վեր ամենայն պարկեշտութեամբ Եկեղեցիին ծառայելու վրայ է, վարդապետին կծու, անվայել եւ քինախնդիր խօսքերուն ու ակնարկութիւններուն առարկան եղաւ, մինչեւ իսկ եկեղեցիի մէջ՝ պատարագի ժամանակ ժողովուրդի ներկայութեանը։ Ու այդ քահանային միակ յանցանքը իր խղճի ձայնին անսալով քուէ տուած ըլլալն է։

Բայց երբ ըսեմ թէ Վահան վարդապետ խեղճ անպաշտպան քահանաներու վրայ ի պաշտօնէ բռնացուած յոյժ ստորնացուցիչ ազդեցութիւնը փորձած էր նաեւ ի գործ դնել աշխարհական պատգամաւորներու վրայ ալ՝ մի՛ զարմանաք։ Վարդապետը նախ ջանաց չվաւերացնել այն ընտրողները, որ հակառակորդեան էին եւ երբ ժողովուրդին ստիպման վրայ զանոնք վաւերացուց, սկսաւ այդ մարդիկը համոզել, անվայել, ամօթալի լեզուով մը եւ բամբասանքներով փորձելով ստորնացնել այն եկեղեցականին յատկութիւնները, որուն յառած էին ամէն աչք։ Թէ ի՛նչ բանէ մղուած Յակոբեան վարդապետ, ինքզինքը Պուլկարիոյ Հայոց Առաջնորդ ընտրել տալու համար այսքան ստորնութիւններ, քծնութիւններ գործեց եւ հոգւով ու մարմնով այս գործին փարեցաւ։ Այս հարցին ամէնէն անկողմնակալ, արդար եւ ամբողջ Պուլկարահայուն հաւանութեանը արժանանալիք միակ պատասխանը սա պիտի ըլլայ թէ Յակոբեան վարդապետ, չափէն աւելի արծաթասէր է։ Ապացոյցները չե՛ն պակսիր։ Երբ օր մը Պոլսական թերթ մը Յակոբեան վարդապետին 30 ոսկիի համար ցուցուցած շահախնդրութիւնը մէջտեղ հանած էր՝ մենք հոս կարդալով ապշեցանք եւ հաւատալ չուզեցինք, բայց հոս տեսանք որ տասը սանթիմնոց նամակադրոշմ մը անգամ Սոֆիայի աղքատ եկեղեցիին սնտուկէն դնել տալու վրայ է, երբ իր քովը այդ տեսակ ծախքերու համար, արդէն ալ աւելի հարուստ Թեմերէն հարիւրաւոր Ֆր.ներ առած էր։ Եկեղեցական ու աշխարհական պատգամաւորները ուզելով որ մինչեւ Ասլանեան եպիսկոպոսի գալուստը Պուլկարիոյ զանազան քաղաքներէ ղրկուած գումարները քոնթրոլի մը տակ ծախսուին, Սոֆիա բնակող պատուաւոր ազգայիններէ յանձնաժողով մը կազմեցին, որուն մէկ քանի անդամները վարդապետին կողմէ իսկ առաջարկուեցան եւ ընտրուեցան։

Արդ՝ պատգամաւորները Սոֆիայէն մեկնելնուն պէս՝ վարդապետը որ հազար ֆրանքի մօտ դրամ մը գանձած էր զանազան քաղաքներէ, առանց հաշիւը տալու պարտականութիւնը չունենալու համար, այդպիսի յանձնաժողովի մը գոյութիւնը չճանչնալու անպատկառութիւնը կ'ունենայ, եւ այս խնդրին մէջ ցաւալի կէտ մը եթէ կայ, սա է թէ Սոֆիայի մէջ հիմա Պուլկարահայերը ներկայացնող ո եւ է պաշտօնական մարմին մը չկայ, որ Ասլանեան Սրբազանի պէտք եղած ընդունելութիւնը ընէ։ Ու ալ աւելին սա է թէ՝ Յակոբեան վարդապետը Պուլկարահայերուն ղրկած դրամական նպաստները իր ձեռքին մէջ կեդրոնացուցած չպիտի ուզէ այդ նպաստներէն Ասլանեան Եպիսկոպոսին ուղարկել գումար մը, որպէս զի այս վերջինը ճամբու ծախս ընէ։ Յակոբեան վարդապետին այս արարքը, նոյնպէս Պոլսական թերթի մը մէջ իր ներշնչած նամակին պարունակութիւնը, պարզապէս կ'ապացուցանեն թէ ստորին մեքենայութիւններ բանեցնելու վրայ է Յակոբեան վարդապետ, Պուլկարիոյ Թեմը աղքատ, անհասոյթ եւ անկերպարան ներկայացնելով, Ասլանեան Սրբազանը վհատեցնելու համար։ Փաստեր դեռ կան իր արծաթասիրութիւնը ապացուցանող։ Սոֆիայի եկեղեցին իր մասնաւոր քահանան ունի որ հազիւ ապրելու չափ որոշ հասոյթներ ունի։ Վարդապետը մեր քահանային այդ խեղճ հասոյթներուն աչք տնկած եւ սպասող եղած է, որ յարմար առիթ մը ներկայանալուն պէս քահանային դերը ինք կատարելով նիւթապէս օգտուի։ Դեռ չմոռնանք. վարդապետը Առաջնորդի ընտրութիւն կատարուելէ առաջ, երբ դեռ անուշ անուշ երազելու վրայ էր թէ ինքը Առաջնորդ պիտի ըլլայ, ամէն ջանք ի գործ դրաւ, որ կառավարութիւնը յառաջիկայ տարուընէ սկսեալ, ինչպէս ամէն ազգերու կրօնական պետերու նոյնպէս եւ Հայոց Առաջնորդարանին համար ամսաթոշակ քուէարկել տայ, եւ կառավարութիւնը հաւանութիւն տալով յանձնարարած էր իրեն, որ Առաջնորդը ընտրուելուն պէս իմաց տրուի, որով կարելի ըլլայ այդ մասին կարգադրութեան ձեռնարկել։

Երբ Յակոբեան վարդապետ ընտրութեան բացասական արդիւնքը տեսաւ, կառավարութեան իմաց տալու համար իր ունեցած սրբազան պարտականութենէն այնքան պաղեցաւ, որ ալ եւս այդպիսի դիմումի խօսքն անգամ ո՛չ ըրաւ եւ ոչ ալ հանդուրժեց որ իր դիմացինը առանձին խօսք մը ընէ. այդ մասին ուրիշներու կողմէ եղած աղաչանքները անլսելի մնացին եւ վարդապետին այս ընթացքին հետեւանօք, ժամանակը յառաջացած ըլլալուն՝ կառավարութեան անկարելի եղաւ 1904 տարուան պիւտճէին մէջ Հայոց Առաջնորդին համար ո եւ է գումար սահմանել։ Այս անյաջողութեան ամբողջ պատասխանատուութիւնը Յակոբեան վարդապետին վրայ կը ծանրանայ, որ իր պարտականութիւնը չկատարեց, սա ստորին մտածումով թէ կառավարութեան տալիք դրամները իր կոկորդը չպիտի մտնեն եւ Թեմական գործերուն բարւոքմանը համար տրուելիք գումարին առթիւ աշխատիլը արժէք չունի եւ իր այս վարմունքին համար Պուլկարիոյ մէջ վարդապետին գլխուն տեղացնելու վրայ են հիմա կծու քննադատութիւններ։

Վարելու եւ գործելու ի՛նչ կարողութեան տէր է Յակոբեան վարդապետ։ Այս մասին ալ իր նկատմամբ յայտնելիք կարծիքս շատ աննպաստ է։ Ինչպէս յայտնի է, Յակոբեան վարդապետ, իբրեւ Պատրիարքական Ներկայացուցիչ՝ Պուլկարիոյ Թեմական գործերը վարելու լիազօրութիւն ունէր եւ առիթները չէին պակսեր իրեն՝ զանազան գործերը կարգադրելու համար իր ունեցած հմտութիւնը եւ փորձառութիւնը ցոյց տալու, բայց ոչ միայն առանց առիթներ չփնտռեց ո եւ է կարողութիւն ցոյց տալու, այլ միշտ հեռու մնաց Թեմական գործերէ եւ մինչեւ իսկ շուտափոյթ լուծուիլը անհրաժեշտ եղող խնդիրներուն անգամ ականջ կախել չուզեց, միանգամայն արգելք ըլլալով դէպի Պատրիարքարան ո եւ է դիմումի։ Իր միակ մտադրութիւնը ժամ առաջ ինքզինքը Առաջնորդ հռչակել տալով կառավարութեան յատկացնելիք դրամին ոսկիներուն տիրանալն էր։ Առաջ բերենք փաստեր։ Նախ ըսեմ Պուրկազի պէս պզտիկ գաղութի մը մէջ, վարժարանին եւ եկեղեցիին շուրջը ծագած խնդիրներու առթիւ ո եւ է համաձայնութիւն եւ որոշ կարգադրութեան մը յանգելու առթիւ ցոյց տուած անատակութիւնը. այս առթիւ այդ քաղաքէն հրապարակաւ յայտնուած բողոքագիրի մը մէջ, իր գործունէութիւնը շատ գէշ գոյներով ներկայացուած, եւ վարդապետը անճարակ, պառաւախօս, քծնող ածականներով մկրտուած է եւ իր արժանիքին այսպէս գնահատումը պզտիկ գաղութի մը մէջ է որ տեղի կ'ունենայ։

Գանք կարեւոր գաղութներու խնդիրներուն. Ֆիլիպէի մէջ ազգային վարժարան մը ունինք, ուր 150է աւելի երկսեռ աշակերտներ կը դաստիարակուին. վերջերս հոն հոգաբարձուի խնդիր մը կը ծագի, ժողովուրդին ստուար մասը հակառակ է 30 քուէով ընտրուած հոգա- [illegible] հինգ հոգաբարձուներէն երկուքը հրաժարած, մնացեալ մէկը հիւանդկախ եւ անկարող է. ժողովուրդը զգացած է որ երկու հոգիով հոգաբարձութիւն մը չպիտի կրնայ օգտակար ըլլալ ազգային մանկըտւոյն, ասոր հետ մէկտեղ այդ հոգաբարձուները պաշտօնի անցնելնուն պէս կը ստիպեն, որ դպրոցի փորձառու տնօրէնը հրաժարի։ Եւ այսպէս ժողովուրդը, որ քանի տարիներէ ի վեր պաշտօնավարող այս տնօրէնին վրայ վստահութիւն ունի, իրենց զաւակները դպրոց չեն ուղարկեր եւ դպրոցը փակուելու վտանգին կը հասնի։ 150 հոգիէ աւելի ստորագրութիւնով վարդապետին գրութիւն մը կ'ուղարկեն Ֆիլիպէցիները, խնդրելով իր միջամտութիւնը. վարդապետը շատ լաւ տեղեակ ամէն այս գործերուն, տեղէն անգամ չի շարժիր երթալու համար Ֆիլիպէ, որ Սոֆիայէն երկաթուղիով 5 ժամ հեռու է, տեղնիտեղօք այդ անկանոնութեան դարման մը տանելու համար։ Ֆիլիպէցիները կը խնդրեն որ գոնէ հանրային կրթութեան Նախարարին ներկայանայ, որուն վերին հսկողութեանը տակ կը գտնուի մեր վարժարանը եւ խնդիրը բացատրելով որոշ կարգադրութիւն մը ընէ. վարդապետը նորէն անփոյթ կը մնայ եւ միմիայն տեղս գտնուող Ֆիլիպէցիի մը ազնիւ ջանքերուն շնորհիւ վարդապետը օրերէ վերջ կը հաճի վարժարաններու տեսչին դիմում ընելու, եւ գործը նորէն անկերպարան վիճակի մը մէջ է որ կը մնայ, որովհետեւ առանց կարեւոր դիմումներ ընելու համար որոշ յատկութիւններ կը պակսին իրեն։ Եւրոպական ո եւ է լեզու չի գիտեր եւ ամէն ատեն պէտք է որ իրեն թարգման մը ընկերանայ. ինչ որ Սոֆիայի մէջ դժուար է միշտ գտնել, նկատի ունենալով, որ այդ պաշտօնը վարելու չափ զարգացած անձերը դժուարութիւն կը զգան ընկերակցիլ վարդապետի մը, որ վարուելու եւ ներկայանալու ձեւերուն տեղեակ չէ եւ զիրենք ամօթով պիտի թողու բարձրաստիճան պաշտօնեաներու քով։

Սոֆիա Ս. ԲԻՒՋԻԿԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիլհելմ կայսեր առողջական վիճակը.— Նոր անհանգստութիւններ. — Բժշկական տեղեկագիր։

Պերլին, 25 Նոյեմ.—Երկու օրէ ի վեր զանազան լուրեր կան Վիլհէլմ Բ.ի առողջական վիճակին վրայ։ Կ'ըսուի թէ խուլափողին մէջ վիրաբուժական գործողութեամբ առաջ եկած վէրքին մօտ բորբոքումներ կան, թէեւ այդ վէրքը սպիացած է։ Պերլինի լրագիր մը բուժման արագ կերպով չկատարուիլը կը վերագրէ այն իրողութեան թէ կայսրը շատ խօսած է։ Ուրիշ թերթ մըն ալ կ'ըսէ թէ օդին ցրտութիւնը պատճառ կ'ըլլայ, սակայն յոյս կայ որ Վիլհէլմ Բ. պիտի մասնակցի Լէյպնիկէնի որսորդութեան դեկտ. 4ին։ Քէօլնիշէ Ցայթունկ կ'ըսէ թէ կայսրը մինչեւ յունուար կատարելապէս բժշկուելով, պիտի կրնայ ձեռնարկել Միջերկրականի մէջ կատարուելիք պտոյտին։ Այսօր հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ.

«Խուլափողին ձախ կողմը՝ ձայնական լարին վրայ վիրաբուժական գործողութեան առաջ բերած վէրքը նոյեմ. 19էն ի սպիացած է։ Կայսրը տակաւին ժամանակ մը պէտք է զգուշանայ խօսելէ, որպէս զի սպիացումը կարենայ հաստատուն հանգամանք մը առնել։ Հիմա կոկորդին վրայ մարզումներ կը կատարուին՝ ձայնական մարզանքներով։ Հաւանական է որ քանի մը շաբաթէն կարենայ կատարելապէս խօսիլ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹԻԲԷԹ

Լորտ Քըրզընի գործունէութիւնը.— Թիպէթի արշաւանքը.— Պատճառները.— Նաւային ցոյց մը։

Բարիզ, 25 Նոյեմ.—Լորտ Քըրզըն, հազիւ վերահաստատուած իր պաշտօնին մէջ, հրաշալի գործունէութեան մը ապացոյցը կու տայ։ Փոխարքան նոր մղում մը տալու երեւոյթը ունի Անգլիոյ ընդարձակման քաղաքականութեան։ Հիմա դէպ ի Թիպէթ ալ ուղղած է ակնարկը։ Լորտ Քըրզըն այնպէս մը գործած է որ Անգլիա զինուորական արշաւանք մը կատարէ Թիպէթի մէջ՝ այն պատրուակով որ տասը տարի առաջ Անգլիոյ եւ Թիպէթի միջեւ կնքուած դաշնադրութիւնը չէ յարգուած։ Բրիտանական գոմիսէրներ մինչեւ հոկտ.ի վերջը սպասեցին Խամպա-Եոնկի մէջ (Թիպէթ) չինացի լիազօր պատուիրակներուն ժամանման, որոնք պաշտօն ունէին բանակցիլ առեւտրական խնդիրներու վրայ եւ համաձայնութիւն մը գոյացնել անգլիական պահանջումներու մասին։ Լորտ Քըրզըն Թիպէթի կառավարութեան թշնամական ընթացքին վերագրեց չինացի պատուիրակներուն անսահման յապաղումը. ուստի որոշեց ռահվիրաներու 23րդ. զօրագունդին միջոցաւ ճամբայ մը բանալ տալ՝ Թիպէթ մտնելու համար։ Աշխատութիւնները սկսան Մաքտոնալտ գնդապետին հրամանատարութեանը տակ։ Խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ Տարճիլինկի մէջ անգլիական գոմիսէրներուն միջեւ։ Այդ խորհրդակցութեան հետեւանքով գոմիսէրներէն Եանկըզպէնտ գնդապետը Սիմլա գնաց՝ Լորտ Քըրզընի հրահանգները առնելու համար։ Գնդապետը, Տարճիլինկ վերադառնալուն,

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (74)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Է.

Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ ծովեզերքի այդ մասին վրայ Կիյոմ Նուաճող նստած է, Անգլիոյ վրայ յաղթական եւ երկարատեւ արշաւանք մը ըրած ատեն։ Այս աւանդութեան տարածման նպաստած էին նաեւ յիսուն տարիէ ի վեր իրարու յաջորդող պանդոկապետները։ Այդ պատճառաւ Բոնքերոնին (յաղթական) անունը դրուած էր պանդոկին նշանատախտակին վրայ։ Սակայն պանդոկին ստացած համբաւը ատկէ չէր միայն։ Բագի չամբրածներէն կերակուրներ պատրաստել՝ այդ պանդոկին մասնագիտութիւնն է, ինչ որ քիչ նպաստած չէ պանդոկին համբաւին։ Այսպէս փափկաճաշակները հնախօսներուն միացած՝ հռչակաւոր դարձուցած են այդ հաստատութիւնը։

Այն պահուն երբ կոմսուհին ու իր բարեկամները կառքէն ու ձիերէն վար կ'իջնէին, գիւղագնաց Բարիզցիներով լեցուած պրիք մը, Բոմպուրկի ուղղութեամբ կը յառաջանար։ Կէս օր էր, եւ ճաշարանին մէջ տեղերը գրաւուած էին։ Պարտէզին վրայ նայող սրահ մը առաջնորդուեցան տիկին տը Ֆոնթենէյ ու իր հրաւիրեալները։ Արման հոն պատրաստել տուած էր ճաշասեղանը։ Ամէն ինչ գեղեցկական պարզութեամբ յարդարուած էր այդ սրահին մէջ, ուր ծաղիկները, կաւէ անօթները եւ պտուղներու բուրգերը միակ զարդարանքները կը ձեւացնէին սեղանին վրայ։

Իրենց կատարած երկար ճամբորդութեան պատճառաւ անօթեցած ըլլալով՝ բոլոր հրաւիրեալներն ալ սեղան նստան։ Երկու մեծծայա ու թարմադէմ Նորմանտուհիներ, խորշելի տը սպասեակներու տեղ կը ծառայէին։ Շնորհալի ու համաչափ քայլերով կը սպասարկէին, Բարիզի մեծ ճաշարաններուն մէջ ստացուած սովորութեան մը համաձայն։ Ամէն ոք իր քմահաճոյքին համեմատ նստած էր ու տիկին տը Ֆոնթենէյ կը գտնուէր պարոն Թրէզորիէի եւ իր ամուսնին միջեւ։ Դիմացը կային Լիւսի, երկու կողմերը ունենալով տիկին Ժէնսաք ու Բօլ տը Բրաւան։ Տիկին Թրէզորիէ ու Ֆիրմէն երկու ծայրերը կը գտնուէին։ Արեգակը ներս կը մտնէր բաց պատուհանէն, ու թիթեռնիկները հրապուրուած քլէմաթիթներէն, որոնց թափանցիկ ու քաղցր բոյրը կը բարձրանար, բզզալով կ'անցնէին ոսկեզօծ ճառագայթներուն մէջէն։ Բիւրեղէ անօթներու, ճերմակ սփռոցին եւ կոչնականներու դէմքին վրայ կը խաղային արեւուն շողերը, որոնք սաղարթներու մէջէն մաղուելով կորսնցուցած էին իրենց ազդեցութիւնը։

Այն հոգեպարար պահերէն մէկն էր, երբ սիրտը կը կրէ հանդարտ միջավայրի մը ազդեցութիւնները եւ կատարեալ լիութիւն մը կը զգայ։ Զուարթօրէն, առանց թաքուն մտածումի ու անհոգութեամբ կը խօսակցէին ամէնքն ալ, բարեկամութեան հեշտալի տպաւորութեան մը տակ։ Սկսած էին մեղմաձայն խօսիլ ատեն, կարծես չխռովելու համար միջավայրին մտերմական հանգամանքը, որուն խաղաղաւէտ հրապոյրը կը գնահատէին։ Ու ամառուան գաղջ օդով մը, դալարիքներու ու անուշ երկինքի մը առջեւ, ծովափին համաչափ ալիքներուն ի լուր, կատարելապէս երջանիկ կը զգային ինքզինքնին։

Արման պահ մը թօթափեց իր մռայլ նեղսրտութիւնը, եւ այնպիսի կերպարանք մը ստացաւ որ հոն ներկայ եղողներէն ամէնուն ալ ծանօթ էր բաց ի Լիւսիէն։ Հաճոյակատար ու փայլուն սեղանակից մը, շնորհով ու հոգածութեամբ լի հիւրընկալ մը եղած էր ան։ Օր. Անտրիմօն չկրցաւ իր աչքերը չսեւեռել կոմսին վրայ, այնպիսի հիացիկ ապշութեամբ մը որ մխիթարական բալասան մը դրաւ Արմանի սրտին մէջ։ Հասկցաւ թէ հաճոյ կը թուէր մանկամարդ աղջկան, եւ երկար ատենէ ի վեր առաջին անգամը ըլլալով՝ գոհունակութիւն զգաց։ Այնուհետեւ անզսպելի եղաւ կոմսը։ Մինա, գոհ իր ամուսնին ցոյց տուած զուարթութեան համար, եւ միւս կողմէ անգիտանալով անոր սկզբնապատճառը, ժպտեցաւ եւ քաջալերեց։ Լիւսի իրաւունք ունէր, երբ ժամ մը առաջ կը յայտարարէր թէ երեսուն տարեկանէ աւելի չէր երեւար կոմսը։ Երիտասարդ ցոյց կու տար ինքզինքը, եւ զգացած գոհունակութենէն ոգեւորուած, աչքերը ճաճանչագեղ, բերանը ժպտուն, ճշմարտապէս յանկուցիչ էր։ Այսպէս ամէնքը դիւթեց ճաշի ատեն եւ անմրցակից մնաց միշտ։ Լիւսի մտիկ կ'ընէր կոմսին խօսքերուն, այնպիսի ուշադրութեամբ մը՝ զոր ալ եւս չէր փորձեր իր կողմը դարձնել Բօլ տը Բրաւան։ Այս վերջինը դադրած էր մանկամարդ աղջկան հետ խօսելէ, ու երբ պատասխաններով կ'արծարծէր Արմանի խօսակցութիւնը. ուստի ամէն ուշադրութիւն կոմսին կողմը դարձած էր, որ կը տիրապետէր սրահին մէջ։

(Շարունակելի)

առանց միւս զամիկներուն սպասելու, ուղիղ դէպ ի Թիպէթ յառաջանալ երեք հարիւր զինուորներով։ Այդ միջոցին հեռագիրները ծանուցին թէ անխոնջելին Լորտ Քըրզըն, Բէնճապի նահանգներուն մէջ պտոյտ մը կատարելէ ետքը, Քուրաչիէն շոգենաւ նստած է եւ թէ անոր պիտի ուղեկցին նաւատորմին մը եւ ուրիշ մարտանաւեր։ Լորտ Քըրզըն Մասքաթ կ'ուղեւորի։ Մտադիր է նաեւ կենալ Հնդկաստանի արեւմտեան կողմի ծովին միւս նաւահանգիստները՝ մանրամասնօրէն աչքէ անցընելու այդ կողմերը Հնդկաստանի ունեցած քաղաքական հաստատութիւնները։ Լորտ Քըրզըն երկարօրէն պիտի հաղորդակցի տեղացի այդ ցեղապետներուն հետ որոնք Անգլիոյ հետ կապուած են դաշնագրութիւններով։ Լոնտոնէն առնուած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ բրիտանական կառավարութեան քիչ մը վրդովում պատճառած է Հնդկաստանի փոխարքային այդ ընթացքը. նաեւ կը վախցուի թէ մի՛ գուցէ Անգլիա վտանգաւոր արկածախնդրութեանց ենթարկուի։

—Ռուսիայէն առնուած լուրերը չեն դիւրացներ Անգլիոյ ընդարձակումը Թիպէթի կողմէն։ Մէկ կողմէ կը ծանուցուի թէ ռուս կառավարութիւնը ոյժ պիտի տայ Թիպէթի մեծ Լամային՝ դիմադրելու համար։ Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Օրէնպուրկ-Թաշքէնտի ռազմագիտական երկաթուղիին շինութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Այդ երկաթուղին որ այնքան կարեւոր է զինուորական տեսակէտով, անդրսիպերեան երկաթուղիին Օրէնպուրկի մէջ պիտի միացնէ անդրկովկասեանին Թաշքէնտի մէջ։ Այդ վերջին քաղաքը կը գտնուի ռուսական Թուրքեստանի հարաւային կողմը։ Երբ զինուորական շարժում մը կատարուի, ռուսական բանակ մը մէկ քանի օրէն պիտի կրնայ շարուիլ Պամիրայի սահմանագլուխին երկայնքը, երկիր մը որ դուռն է Քամիրի, Աֆղանիստանի եւ Հնդկաստանի շուրջը գտնուած բոլոր երկիրներուն։

ՖՐԱՆՍԱ

Երեսփ. Ժողովին մէջ.—Արտաքին գործոց ելմտացոյցը.—Արեւելքի վարժարանները.—Երկրորդական ուսուցումը։

Բարիզ, 25 նոյեմ.—Երեսփ. Ժողովը, Վատիկանի ֆրանսական դեսպանութիւնը ջնջելու առաջարկը մերժելէ ետքը, նկատողութեան առաւ Արեւելքի մէջ ֆրանսական վարժարաններու խնդիրը։ Պ. Տէժանթ պահանջեց անոնց ելմտացոյցէն 50,000 ֆր. ջնջել, որպէս զի միսիոնարներուն յատկացուած թոշակները ջնջուին։ Պ. Տէլքասէ պատասխանեց.

«Անցեալ տարի ըրած խոստումիս համաձայն, բաւական աւելցուցի աշխարհական վարժարանները եւ նպաստները անոնց որ գոյութիւն չունէին։ Նախնական վարժարաններուն վարկը 500,000 ֆր. է, իսկ աշխարհական վարժարանները՝ 106,000։ Դժբաղդաբար աշխարհական վարժարան- [illegible] ցաւ վարկերուն համեմատութեամբ։ Ամավերջի տեղեկագիրները կը գովեն այն մեծ ծառայութիւնները զորս Եգիպտոսի մէջ կը մատուցանեն ֆրանսական բոլոր վարժարանները։ Իզմիրի ֆրանսական հիւպատոսն ալ կը տեղեկագրէ տեղւոյն ֆրանսական վարժարաններուն ծաղկեալ վիճակը եւ հիւանդանոցներուն ու ապաստանարաններուն մատուցած ծառայութիւնները։ Վաճառականութեան մէջ ֆրանսերէն չգիտցող պաշտօնեայ չընդունուիր եւ թէ բազմաթիւ անձեր ֆրանսերէն կը խօսին։ Մեր միսիոնարներուն նկատմամբ եղած այս գնահատումը, կղերականութեան հետ առնչութիւն չունեցող պաշտօնատարի մը կողմէ, բաւական ճարտարախօս է։ Ուստի կը խնդրեմ Ժողովէն ամբողջութեամբ պահել այդ վարկը զոր նուազեցնելէ աւելի պէտք է աւելցնել։»

Պ. Տէժանթ պնդեց իր պահանջմանը վրայ, յարելով որ այդ 50,000 ֆր.ը պէտք է աւելցնել աշխարհական վարժարաններու վարկին վրայ։ Պ. Տէլքասէ յայտարարեց թէ 1898ին աշխարհական վարժարաններու վարկը 18,000 ֆր. էր, մինչդեռ հիմա 107,000 է։ Ուսանողներուն թիւն է 2000, մինչդեռ կրօնական միաբանութեանց վարժարաններունը հարիւր հազարը կ'անցնի։ Վերջապէս թէ այդ եւ թէ միւս բոլոր վարկերը ստուար մեծամասնութեամբ քուէարկուեցան։

—Ծերակոյտը աւարտեց երկրորդական ազատ ուսուցման ծրագրին առաջին ընթերցումը։ Պ. Շոմիէ յայտարարեց թէ այդ ծրագիրը չի կրնար հարեւանցի կերպով փոփոխութեան ենթարկել [illegible]։ Ծերակոյտը որոշեց երկրորդ ընթերցումով ալ վիճաբանութիւն կատարել նոյն խնդրոյն վրայ։

ԲԱՆԱՄԱ

Մորկան ծերակուտականը.—Ջրանցքին դաշնադրութիւնը.—Տէրութիւնները։

Նիւ-Եորք, 24 նոյեմ.—Ծերակուտական Հաննա՝ ինչպէս ծանուցուեցաւ, ջրանցքի յանձնաժողովին նախագահ կարգուած է ծերակուտական Մորկանի տեղ որ անդրդուելի ջատագովն է Բանամայի ջրանցքին։ Այդ առթիւ Պ. Մորկան երկարօրէն եւ խստիւ քննադատեց Պ. Ռուզվէլթի քաղաքականութիւնը ջրանցքին նկատմամբ։

— Պ. Հէյի եւ Բանամայի ներկայացուցիչ Պ. Պիւնօ-Վարիլլայի միջեւ կնքուած դաշնագրութեան բնագիրը, այս առտու, ստորագրեցին Բանամայի պատուիրակներուն կողմէ։ Յետոյ մետաղէ արկղիկի մը մէջ դրուեցաւ դաշնադրութիւնը ու կնքուեցաւ, եւ Սիթի-օվ-Ուաշինկթըն շոգենաւով Քոլոն ղըրկուեցաւ։ Հոն Բանամայի կառավարութեան միւս ներկայացուցիչներուն կողմէ ստորագրուելէ ետքը պիտի ղրկուի Պ. Պիւնօ-Վարիլլայի։ Մ. Նահանգաց կողմէ վճարուելիք 40 միլիոն տոլարի հատուցման եղանակին համար համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ Մ. Նահանգաց եւ ջըրանցքին Ընկերութեան միջեւ։ Ամերիկեան հրապարակները չխանգարելու համար՝ կը կարծուի թէ ֆրանսական պանքաները պիտի կատարեն այդ վճարումը՝ Մ. Նահանգաց կառավարութեան կողմէ 40 միլիոն տոլարը Նիւ-Եորքի կառավարական արկղակալին յանձնուելէ ետքը։

Պերլին.—Գերմանական քանի մը լրագիրներ չեն կրնար համակերպիլ՝ ընդունելու Բանամայի նոր հանրապետութեան հաստատութիւնը։ Այդ բոլոր ըսուածները, սակայն, քիչ մը ուշ կը մնան, քանի որ գերման կառավարութիւնը, Անգլիոյ, Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի օրինակին հետեւելով, այսօր ծանոյց թէ կ'ընդունի Բանամայի հանրապետութիւնը։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Վերջին լուրեր.—Լոնտոնի ճափոնական դեսպանը.—Ռուսերը Մանչուրիոյ մէջ։

Լոնտոն, 24 նոյեմ.—Լոնտոնի ճափոնական դեսպան Հայաշի կոմսը բնաւ հաւատք չընծայեր Թոքիոյէն Բեդերսպուրկ ուղղուած այն հեռագրին թէ ճափոնական մարտանաւեր Բորթ-Արթուր ղրկուած ըլլան՝ թոյլ չտալու ռուսական Զարէվիչ ու Պաեան մարտանաւերուն Բորթ-Արթուր երթալ, ուր կը գտնուի ռուսական մարտանաւերու մեծ մասը։ Դեսպանը կը յարէ թէ չի կարծեր որ Ռուսիոյ ու Ճափոնի միջեւ յարաբերութիւնները ծանրացած ըլլան։ Ճափոն այս միջոցիս պատասխան մը կը սպասէ Ռուսիայէն՝ երկու երկիրներուն միջեւ կատարուած բանակցութիւններու մասին։

Բեդերսպուրկ.—Բեքինէն առնուած լուրերու նայելով՝ Եուան-Շի-Քայ փոխարքան ծանուցեր է Չինու կայսեր թէ Ռուսերը պատրաստ են պատերազմ հրատարակելու Մանչուրիոյ մէջ։ Մա զօրավարը պատրաստ է 18,000 զինուորով Շան-Հայ-Քուան մտնելու։

ԱՆԳԼԻԱ

Մեծ գումարում մը մաքսապաշտութեան դէմ.—Որոշում մը.—Մանր նաւաբաժիններ։

Լոնտոն, 24 նոյ.—Միութենական դաշնակցութեան կողմէ կազմակերպուած մեծ գումարում մը, սննդեղէններու պաշտպանութեան համար, երէկ իրիկուն գումարուեցաւ Բիրմինկհէմի մէջ, Տըվընշայրի դուքսին նախագահութեամբ։ Ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին լորտ Ճորճ Համիլթըն, Լորտ Պալֆուր օվ Պըրլէյ, Լորտ Կոշըն, Սըր Մայքըլ Հիքս Պիչ եւ Լորտ Ճէյմս օվ Հէրֆորտ։ Տըվընշայրի դուքսը ըսաւ թէ [illegible] որոյն նպատակ էր սննդեղէններու վրայ դրուելիք մաքսին, այլեւ ազդու դիմադրութիւն պիտի ընէր ամէն տեսակ մաքսապաշտ փորձի։ Մաքսային այդ ծրագիրը, աւելցուց բանախօսը, բողբոջած է կղզիացած ու նշանաւոր պետական մարդու մը ուղեղին մէջ։ Կառավարութեան քաղաքականութեան վրայ չէ որ երկիրը պիտի յայտնէ իր կարծիքը, ու միութենական Դաշնակցութեան գումարումը պիտի հրաւիրէ նախարարութիւնը, անստոյգ ճամբու մը չհետեւելու։ Տըվընշայրի դուքսը յայտարարեց թէ մինչեւ մէկ ատենէ կուսակից էր մաքսային փոխադարձութեանց։ Ի վերջոյ ընդունուեցաւ որոշում մը, որ կը բողոքէ տնտեսական նախապատիւ կամ մաքսապաշտ դրութեան մը դէմ։

—Անգլիոյ ծովային պաշտօնատունը որոշեց երկու յածանաւ աւելցնել Մանշի նաւատորմին վրայ, որով ութի պիտի հասնի նաւատորմին թիւը։ Այդ երկու յածանաւերն են Սեզար ու Վիքթորիէօ։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Պիոս Ժ.ի ունկնդրութիւնները.—Պապին յայտարարութիւնները.—Վատիկանի կլիման։

Հռոմ, 24 նոյեմբ.—Պիոս Ժ. երէկ, ընդունեց անգլիացի կաթոլիկներու Ընկերակցութեան հարիւրի չափ ներկայացուցիչները, որոնք ուղերձ մը մատուցին, իտալերէն խմբագրուած, ըսելով թէ անգլիացի կաթոլիկները հաւատարմութեամբ ու անձնուիրութեամբ պիտի պաշտպանեն ինչ որ Պապը պիտի ուզէ Եկեղեցիին հոգեւոր եւ աշխարհական շահերուն համար։ Պապը ընդունեց նաեւ Մոն Քասինի աբբայութեան մէջ գտնըւած Սէն-Պընուայի ստորերկրեայ դամբարանին նորոգութեան վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբը։ Պիոս Ժ. յիշեցուց Վիլհէլմ կայսեր տուած այցելութիւնը աբբայութեան, եւ մաղթանքներ ըրաւ անոր առողջութեան համար։ Յետոյ խօսքը ուղղելով աւստրիացի անդամներուն, Պապը շատ [illegible] կերպով խօսեցաւ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր վրայ, մասնաւորապէս յիշեցնելով անոր կողմէ ամէն [illegible] կաթոլիկ միսիոնարութեանց տրուած նուէրները։ Պապը յետոյ կարգ մը իտալական լրագիրներու մղած պայքարին վրայ խօսեցաւ, որոնք յանուն արուեստի կը բողոքեն Մէրրի տել Վալ կարտինալին հաստատման դէմ՝ Պորճիաններու յարկաբաժնին մէջ։ Կը յարէ թէ Պորճիաններու սրահները պիտի փակուին հանրութեան առջեւ։ Պիոս Ժ. հերքելով այդ հրատարակութիւնը, յայտարարեց թէ այսուհետեւ այդ սրահները ամէն օր բաց պիտի ըլլան հանրութեան առջեւ փոխան երկու անգամի, ինչպէս էր առաջ, եւ թէ ելեկտրականութեամբ պիտի լուսաւորուին սրահները։ Պապը ի վերջոյ խօսեցաւ իր բնակութեան վրայ եւ յայտարարեց թէ չէր կրնար ըմբռնել որ Լէոն ԺԳ. ինչպէս գոհացած էր փոքր յարկաբաժինով մը։ Աւելցուց թէ ինք օդի ու լոյսի պէտք ունէր։ Բասթօր պաշտպանը դիտել տըւաւ թէ ատիկա բնական էր Պապին համար, որ բնաւ դուրս չելլեր Վատիկանէն։ Պիոս Ժ. պատասխանեց թէ միջոցը չէր պակսեր իրեն, Վատիկանը ընդարձակ ըլլալով, նաեւ կրնար պարտէզը պտըտիլ։ Յարեց թէ օդը վտանգաւոր չէր բնաւ Վատիկանի մէջ եւ թէ աւելի քաջառողջ էր ու անդորր կը քնանար քան Վենետիկի մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ

Ռուսիոյ կայսրուհիին առողջական վիճակը.—Ականջին բորբոքումը։

Լոնտոն, 24 նոյեմ. — Տէյլի Մէյլ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ Ցարուհիին հիւանդութիւնը ո եւ է մտատանջութիւն չի պատճառեր։ Կը յուսացուի որ քանի մը օրէն բարւոքում մը առաջ գայ։ Կայսրը գրեթէ ամէն օր Ցարուհիին մօտ կ'անցընէ։ Բժշկական վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ կայսրուհիին ականջի բորբոքումը ներքին մասին մէջ ալ տարածուած է։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Չինացի գործաւորներու խնդիրը.—Չինու կառավարութեան արգելիչ հրամանագիրը։

Լոնտոն 24 նոյեմբ.— Ֆինենշըլ Նիւզ կ'ըսէ թէ, երէկ, հոս տարածուած զրոյցի մը նայելով, չինական կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակած է, չինացի գործաւորներու երթը արգիլելով բրիտանական գաղթավայրերու մէջ։ Սակայն հաւանական չի նկատուիր այս լուրը։ Ինչպէս յայտնի է, անգլիացի գործակալներ գացած են Չին, գործաւորներ հաւաքելու համար։ Մեծ անյաջողութիւն մը պիտի ըլլայ, եթէ երբեք Չինու կառավարութիւնը արգիլէ չինացի գործաւորներու գաղթումը։ Թայմզի Եոհաննէսպուրկի թղթակիցը վերջերս կը խնդրէր Բէքինի անգլիական դեսպանատունէն եւ պատերազմական պաշտօնատունէն, հարկ եղած ազդու դիմումները ընել Չինու կառավարութեան մօտ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ՄԷՋ

Ռէվոլվէրով յարձակում.— Անձնասպանութեան միջոցներ.— Յիմարի մը արարք։

Լոնտոն 24 նոյեմբ.— Այս առտու մեծ յուզում մը կը տիրէր Անգլիոյ Պանքային մէջ, ուր բոլոր գործերը ընդհատուած էին։ Երեսուն տարեկանի մօտ մարդ մը, վայելչապէս հագուած, խնդրած էր Պանքայի կառավարչին՝ Սըր Օկիւսթիւս Բրէվոսթի հետ խօսիլ։ Պանքային քարտուղար Պ. Կրէհամի սենեակը մտցուեցաւ։ Անծանօթը ռէվոլվէրի երեք հարուած պարպեց Պ. Կրէհամի վրայ, յետոյ չորրորդ մը կառավարչին վրայ, որ ներս փութացած էր, հրազէնին ձայները լսելով։ Երկուքն ալ չվիրաւորուեցան եւ սենեակէն դուրս ելլելով կղպեցին դուռը։ Անծանօթը կը սպառնար զարնել իրեն մօտեցողը։ Ուստի ջրհանի մը միջոցաւ ողողեցին սենեակը, եւ յուսահատ պայքարէ մը յետոյ հոն մտան։ Անծանօթը վիրաւորուած էր գլխէն եւ նուաղման նշաններ ցոյց կուտար։ Պատգարակով փոխադրեցին զայն պահականոց, ուր բժիշկը յայտարարեց թէ պարզապէս կը քնանար վիրաւորեալը։ Երկու ժամէն սթափելէ յետոյ յայտարարեց թէ Ճորճ Ռոպինսըն կը կոչուի։ Հարստութեանց բաշխումին եւ մարդկութեան բարօրութեան վրայ արտառոց գաղափարներ յայտնեց։ Յիմար մը նկատուելով հիւանդանոց ղրկուեցաւ։

ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ ԵՒ ԻՐ ԿԱՌԱՊԱՆԸ

Յուզումը.—Երեք ամիսէ ի վեր մեկնած.—Հաւանական ամուսնալուծում. Անդիմադրելի կառապանը.—Եղբօր վրէժը.—Մանրադէպ մը։

Պերլին, 24 նոյ. — Շէօնպուրկ-Վալտէնպուրկի Ալիս իշխանուհիին փախուստը մեծ յուզում առաջ բերաւ Պերլինի ու Տրէզտայի մէջ։ Ինչպէս եղաւ իշխանուհիին ազգական՝ Սաքսոնիոյ նախորդ իշխանուհիին նկատմամբ, ամուսնալուծում մը անխուսափելի կ'երեւայ։ Ալիս իշխանուհիին ամուսինը՝ Ֆրէտէրիք-Էրնէսթ իշխանը արդէն այդ նպատակով հարկ եղած նախնական միջոցները ձեռք առած է։ Հիմա կ'իմացուի որ Ալիս իշխանուհին երեք ամիս առաջ հեռացեր է իր ամուսնոյն քովէն, բայց ամուսինը կը յուսար որ մինչեւ նոյ. Յ պիտի վերադառնայ ու ներում խնդրէ։ Այդ թուականին, սակայն, վճռական իրողութիւն մը պատահեցաւ որով համոզում գոյացուց Ֆրէտէրիք-Էրնէսթ իշխանը թէ կառապանը, Էմիլիօ Մաթթէրնի անուն իտալացի մը, իր անդը գրաւած է կնոջը մօտ։ Անոր վրայ իշխանը ընտանեկան խորհուրդ մը գումարեց, երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց իր փաստաբաններուն հետ եւ յետոյ որոշուեցաւ գնալ Սթիրիոյ մէջ, ուր կը գտնուէր դղեակը։ Իշխանը, որ յաղթանդամ է, կամեցող է եւ այնքան փափկանկատութիւն չունի։ Մինչդեռ այնքան յարմար ամուսին մը չէր նկատուեր գեղանի իշխանուհիին որ շատ փորձառութիւն կը վայելէր Տրէզտայի Ընկերութեան մէջ։ Մտերիմ բարեկամուհին է Սաքսոնիոյ նախորդ իշխանուհիին, որուն հետ կը թղթակցէր՝ նոյն իսկ մինչեւ հեռացած պահուն։ Երբ Ալիս իշխանուհին հեռացաւ, կարծուեցաւ թէ Սաքսոնիոյ նախորդ իշխանուհիին մօտ գացած է։ Կառապանը՝ Էմիլիօ Մաթթէրնի իտալացի կատարեալ տիպար մըն է. բաւական գեղեցիկ է, բայց գռեհիկ ձեւեր ունի։ Քանի մը տարիէ ի վեր ամուսնացած է։ Ալիս իշխանուհին շատ ժամանակ կը մնար Կասէլրնեցի իր դղեակը՝ Տրէզտայի մօտ. հոն էր որ նշմարուեցաւ անոր հակումը դէպ ի կառապանը։ Էմիլիօ Մաթթէրնի իր ազդեցութեամբը, կրցաւ իր ազգականները բնակեցնել դղեակին մէջ։ բայց կառապանին անհաճոյ նկարագիրը շուտով երեւան ելաւ։ Կռուեցաւ իր եղբօրը՝ Էնրիքոյի հետ որ վրէժը լուծելու համար Ֆրէտէրիք-Էրնէսթ իշխանին իմաց տուաւ եղելութիւնը։ Ատոր արդիւնքը եղաւ իշխանուհիին եւ կառապանին աճապարանքով մեկնումը։ Էնրիքօ սակայն, հոն մնաց եւ հիմա մը կը վայելէ իր տիրոջը ամբողջ վստահութիւնը։ Իշխանին ազգականները, որոնք Տրէզտա կը բնակին, քանի մը շաբաթէ ի վեր դուրս չեն ելլեր։

— Ալիս իշխանուհիին եւ քոյրերուն աղջկութեանը վրայ հետեւեալ մանրադէպը կը պատմուի. — Անոր մէկ քոյրը՝ Տօննա Էլվիրա հինգ տարեկան եղած ատեն սովորութիւն ունէր եղունգները կրծել. ուստի ձեռքերուն կպցուած ձեռնոցներ դրած էին։ Այցելու մը ուզեց պատճառը հասկնալ։ Փոքրիկ իշխանուհին պատասխանեց. — «Պատճառը այն է որ ինծի այնպէս հաճելի կ'երեւայ, եւ այնպէս կ'ուզեմ։»

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 28 նոյ.— Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը Տրէյֆիւսի գործին նկատմամբ իր կատարած նոր քննութիւններուն իբրեւ արդիւնք, կեղծ վաւերաթուղթեր եւ վկայութիւններ երեւան հանած ըլլալով, տեղեկագիր մը ուղղեց դատական նախարարին։ Ասոր վրայ Պ. Վալլէ անմիջապէս վճռաբեկ ատեանին դիմեց, դատը վերաքննելու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կէս պաշտօնական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ կայսեր կոկորդին վրայ երկրորդ գործողութիւն մը պիտի կատարուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պոկոթայէն կը հեռագրեն թէ Քոլոմպիացիները չեն թողուցեր որ ամերիկեան հիւպատոսը անգլիական նաւ մը նստի։ Մ. Նահանգները եւ Անգլիա բողոքեցին։

—Անգլիական կառավարութիւնը յորդորեց Ճափոնը՝ Ռուսիոյ հետ պատերազմի բանալէ խոյս տալ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Վիեննական թերթերը կը հերքեն այն զրոյցը թէ զինուորական պայմանագրութիւն մը կնքուեր է Աւստրիոյ եւ Յունաստանի միջեւ։

ՀՌՈՄ.— Բեդերսպուրկէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ Ցարին ճամբորդութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մայիսի վերջը։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— [illegible] խորհրդարանին սովորական նստաշրջանը։ Թագաւորը ջերմագին ծափերու մէջ կարդաց գահաճառը, որ կ'ըսէ թէ բոլոր տէրութիւններուն հետ յարաբերութիւնները լաւ են։ Գահաճառը յետոյ կը շարունակէ. «Մեր իմաստուն ընթացքովը նպաստեցինք խաղաղութեան պահպանման, նպատակ մը որուն կը հետապնդին անդադար մեծ տէրութիւնները»։ Գահաճառը կը ծանուցանէ թէ սահմանագլուխի պահպաններու մասնաւոր եւ միայուն գունդ մը կազմուած է, եւ ի վեր կը հանէ թէ ելմտացոյցին բարւոք կացութեան շնորհիւ կարելի եղած է աւելցնել բանակին զօրքերուն թիւը։

ՍՔԻԷՐՆԷՎԻՉ.— Այսօրուան տեղեկագիրը կ'ըսէր թէ Ռուսիոյ կայսրուհին նորէն լաւ անցուցեր է գիշերը։ Առաւօտուն ջերմութիւնն էր 36.8։

ՍՈՖԻԱ.— Նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կը նկատուի, որովհետեւ Պ. Բէդքով կը շարունակէ պայքար մղել, նախարարապետ Պ. Բետրովը հեռացնելու համար։

ՊՐԻԿ.— Սէմփլընի թունէլին շինութիւնները ընդհատուեցան ձիւնին պատճառաւ։ Թղթատարական երթեւեկութիւնները բաշխիրներով կը կատարուին։

ԲԱՐԻԶ.— Անգլիացի երեսփոխաններուն ի պատիւ, երէկ, տրուած հացկերոյթին ատեն նախարարապետ Պ. Քոմպ ճառ մը արտասանեց համաձայնութիւն յայտնելով միջազգային իրաւարարութեան նկատմամբ եղած ձեռնարկին համար։ Ըսաւ թէ գերեվաճառութիւնը ջնջուելէն ի վեր չէ եղած գործ մը որ այդքան արժանի հանդիսանայ վեհանձն բարեկամներու աջակցութեանը եւ թէ խաղաղութեան բարեկամներուն անկ է, գաղափարներ տարածելու մասին անխոնջ ջանք ընելով, աշխատիլ իրաւարարական դաշնագրութեանց բարերար տարածման։ Պ. Քոմպ խօսքը աւարտեց՝ բաժակ պարպելով Անգլիոյ թագաւորին ու թագուհիին կենացը։

ԲԵՇԹԱ.— Երեսփ. Ժողովին այսօրուան նիստին մէջ ընդդիմադիրները ինն ու կէս ժամ շարունակ խափանեցին վիճաբանութիւնները՝ դիտողութիւններ ընելով երէկուան նիստին ատենագրութեան վաւերականութեանը եւ անոր վերաբերեալ բանաձեւերուն դէմ։

ՁՄԵՌԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Վերջին ողողումներուն վրայ հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդուին նոյեմ. 25 թուականով.—Երէկ առտու յանկարծ ահարկու փոթորիկ մը փոխարինեց այն հովը որ մէկ քանի օրէ ի վեր կը փչէր։ Ժամ մը ետքը Նէվա գետը ու ջրանցքները յորդեցան՝ ողողելով քաղաքին այն մասը, ուր կը գտնուին նաւարանը ու ձմեռնային պալատը, որոնց ստորին յարկերը իսկոյն պարպուեցան։ 1824էն ի վեր ուր ջուրը տասներկու ոտք բարձրացաւ, այդքան ողողում չէր տեսնուած։ Զարսքօյէ-Սէլոյի եւ Մոսկուայի ճամբաներուն երկաթուղիներու կամուրջները ջուրերու տակ կը գտնուին, ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ դեսպանատան դիմացի մեծ հրապարակը։ Բեդերսպուրկի կեդրոնին մէջ իսկ կառքերը չեն կրնար երթեւեկել։ Աղքատ ժողովուրդը թշուառութեան մատնուած է։ Նաւահանգիստին մէջ քանի մը մարդեր խեղդուեցան։ Փողոցներու եւ տուներու մեծ մասին մէջ ելեկտրական եւ կազի լոյսերու գործածութիւնը անկարելի դարձած է։

ՔՐՈՆՇԹԱՏ.— Այս գիշերուան սաստիկ փոթորիկէն բազմաթիւ նաւեր ընկղմեցան։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹ.— Ցերեկէն ձիւնի փոթորիկ մը ծագելով, հեռագրի ու հեռաձայնի թելերը կտրեց։ Պերլինի, Համպուրկի, Ամսթէրտամի, Պրիւքսէլի եւ Լոնտոնի հետ հեռագրական հաղորդակցութիւնները դադրեցան։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլտըզի առաջին աստիճան տրուեցաւ կայս. Պալատան երկրորդ թարգմանիչի օգնական եւ արտաքին գործոց քաղաքական դիւանին քարտուղար Ֆուատ պէյին։

— Լիագաթի ոսկի շքադրամ տրուեցաւ Մանչէսթըրի աւստրիական հիւպատոս Պ. Օկիւսթ Քրալի։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ.— Երէկ իրիկուն ալ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, կրօնական ընթերցումներ կատարուեցան կայս. Չիթ քէօշկին մէջ։ Ներկայ էին Վեհ. Սուլթանը, կրօնական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, կայս. փեսաները եւ պալատական պաշտօնատարներէ ոմանք։ Ընթերցումը կատարողները կայս. մեծարանաց արժանացան եւ գիշերն ալ կայս. Պալատան մէջ իֆթար ընելու պատիւը ունեցան։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշան շնորհուեցաւ ընթերցումը կատարողներէն Աքսէքիլի Մահմուտ էֆ.ի։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Էտիրնէէն կը գրեն թէ խռովարարներու թելադրութիւններէն խաբուելով անկէ առաջ Թըրնովայի քաղաքէն ու շրջակայ գիւղերէն Արեւելեան Ռումէլի փախած անձերէն քսանըհինգ տուներ՝ 19 այր եւ 15 կին՝ զղջում յայտնելով իրենց գիւղերը վերադարձեր են։

— Պուլկար աւազակներուն միացող եւ լեռները մնացող քանի մը աւազակներ ալ տեսնելով որ աւազակութիւնը [illegible] է եւ ամէն կողմ ապահովութիւնը ու բարեկարգութիւնը վերահաստատուած, զղջում կը յայտնեն եւ հնազանդ կայս. գթութեան կը դիմեն։

— Այս շաբթու ալ 73 աւազակներ ու փախստականներ, որոնց 1ը Բիւրսուչան գիւղախմբէն, 48՝ Ճումայի Պալա գաւառակէն, 15՝ Նեվրէքոպէն, 2՝ Ռազլըքէն 3՝ Մէլնիքէն ու 4՝ Ավրաթ Հիսարէն, տեղական կառավարութեանց դիմած, զղջում յայտնած ու անձնատուր եղած են։ Ատոնք, հարկ եղած գործողութիւնները կատարուելէ ետքը, իրենց գիւղերը վերադարձեր են։

—Մալիմաթ կը ծանուցանէ թէ Մանաստըր-Քըրչովայի ճամբուն վրայ գտնուած կամուրջները զորս աւազակները քանդած էին, վերանորոգուած են եւ երթեւեկութիւնը սկսած է։

—Ռումէլիի նահանգաց վերջին դէպքերուն ատեն Կոսովայի նահանգին զանազան գիւղերուն մէջ աւազակներու կողմէ քանդուած տուներն ալ սկսած են շինուիլ տրուած նպաստներով։

—Վերջին դէպքերուն ատեն վնասուած Թըրնովայի քանի մը գիւղերու բնակիչներուն համար քաղաքապետութիւնը 50,400 ղրուշ ղրկած է։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Էքքլէսիասթիքի Ալիթիա, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, շաբաթ օրը հրատարակեց պատրիարքական շրջաբերական մը 1903 հոկտ. 30 թուականով՝ ուղղեալ Ռումէլիի նահանգաց յոյն-օրթոտոքս մետրապոլիտներուն։ Շրջաբերականը մետրապոլիտներուն կը յիշեցնէ անկէ առաջ ղրկուած ուրիշ շրջաբերական մը, որով մետրապոլիտներուն հրահանգներ կը տրուէր անոնց հետեւելիք ընթացքին համար բոլոր գործերու մէջ՝ նաեւ պատրիարքական Եկեղեցին վերադարձին նկատմամբ այն ժողովուրդին որ անկէ բաժնուած էր։ Կը յարէ թէ այդ ժողովուրդները ընդունելու առթիւ եկեղեցականները պէտք է ուշադրութիւն ընեն, որպէս զի ամէն բան շատ պարզութեամբ ու հանդարտութեամբ կատարուի՝ առանց աղմուկի, վասն զի նպատակ կայ միայն խաղաղեցնել միտքերը՝ չափաւորութեամբ ու խոհեմութեամբ, եւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը ու անդորրութիւնը՝ համաձայն Վեհ. Սուլթանին բարձրագոյն հաճութեան։ Շրջաբերականը կը յանձնարարէ նաեւ մետրապոլիտներուն՝ աջակցիլ իրաց կացութիւնը բարւոքելու համար տրուած որոշումներուն գործադրութեանը, եւ համոզում ներշնչել իրենց հօտին թէ բարիք միայն կրնան սպասել Վեհ. Սուլթանին հայրական մտադրութիւններէն. միանգամայն կը ծանուցանէ թէ վերջին դէպքերէն վնասուողները ամէն օգնութիւն պիտի ստանան։ Նոյն թերթը, կը յարէ Մոնիթէօռ, կը հրատարակէ պատրիարքական նամակ մը նոյեմ. 11/24 թուականով՝ ուղղեալ Չիրմենոյի (Նէվրոքոբ) փոքրիկ քաղաքին ժողովրդեան՝ աւազակներու կողմէ չորս բնակիչներ սպաննուելուն առթիւ։ Ս. Պատրիարքը մխիթարական խօսքեր կ'ուղղէ նոյն ժողովուրդին։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ նահանգաց մէջ համախմբուած կայս. զինուորներուն ձմեռուան պէտքերուն համար կատարուած դրամական հանգանակութեան գումարը հասաւ 446,977 ղրուշի։

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻՆ գանձման ու քանակութիւնը սահմանելու մասին պետական Խորհուրդը սա որոշումները տըւած է.— Նահանգներու գիւղերուն բնակիչները առաջին կարգին մէջ կը գըտնուին, սակայն գիւղերը բնակող ու քաղքերու մէջ կալուած ունեցողները այդ կարգին մէջ չնկատուելով, անոնց հարստութեանը ու եկամուտին նկատմամբ քննութիւն կատարուելով, ըստ այնմ կարգը պիտի սահմանուի։ Անձնական տուրքը զանազան աստիճաններու բաժնուած է՝ այսինքն գիւղացիները՝ առաջին եւ քաղաքացիները՝ երկրորդ։ Հարիւր յիսունէն մինչեւ երկու հարիւր իննսուն ղրուշ ամսաթոշակ ստացող կառավարական պաշտօնեաները այդ երկրորդ կարգին մէջ կը գտնուին։ Մինչեւ հազարապետի աստիճան ունեցող սպաները ազատ են անձնական տուրքէ։ Ժողովուրդէն անոնք որ զէնքի տակ կոչուած են, երեք ամիսէն աւելի բանտարկուածները՝ որքան ատեն տեւէ այդ պարագան, եւ կոյրերը, անդամալոյծները ու խեղանդամները՝ որքան ատեն տեւէ իրենց այդ վիճակը, զերծ պիտի մնան անձնական տուրքէն։ Պետական հաստատութիւններու հաւաքիչները պիտի գանձեն այդ տուրքը։ Գանձուելիք գումարին հարիւրին երկուքուկէսը ծախքերուն պիտի յատկանայ եւ երկուքուկէսն ալ հաւաքիչներուն։ Անձնական տուրք վճարելիք անհատներու ցուցակները պիտի պատրաստեն տեղական մարդահամարի պաշտօնեաները։ Այդ ցուցակները Կ. Պոլսոյ մէջ՝ ելմտական նախարարութեան եւ գաւառներու մէջ ալ ելմտական պաշտօնեաներուն պիտի յանձնուին։ Թաղապետական ու Իտարէի ժողովներու անդամներէն կազմուած յանձնաժողովներ, որոնց պիտի նախագահէ տեղւոյն ելմտական պաշտօնեան, պիտի քննեն նոյն ցուցակները եւ տուրք վճարելիքներու աստիճանները սահմանելով ազդարարագիրներու միջոցաւ պիտի հաղորդեն իւրաքանչիւր անհատի։ Յանձնաժողովները եթէ ցուցակները քննելու ատեն կասկածելի պարագայ մը նշմարեն, տեղւոյն իմամները ու ծերոց ժողովը հրաւիրելով, անոնց միջոցաւ պիտի աւարտեն իրենց քննութիւնը։ Սահմանուած աստիճանին դէմ բողոք մը ունեցողները պէտք է ազդարարագրով դիմեն իրենց գրանուած տեղին քաղաքային ամէնէն մեծ պաշտօնեային։ Իտարէի ժողովները պիտի քննեն այդ ազդարարագիրները եւ հարկ եղած որոշումը պիտի տան։ Առեւտրի նպատակով օտար երկիրներ գտնուող անհատի մը համար սահմանուած տուրքը անոր ամէնէն մօտիկ ազգականին պիտի հաղորդուի թաղին իմամներուն, մուխթարին եւ կրօնական պաշտօնեաներուն կողմէ՝ մասնաւոր ազդարարագրով մը։ Նահանգներու մէջ դիտողութեան պայմանաժամը տասնըհինգ օր է, իսկ օտար երկիրներու համար վեց ամիս։ Կառավարական պաշտօնեաներուն ազդարարագիր պիտի չղրկուի, վասն զի անոնց ամսաթոշակները յայտնի ըլլալով, անձնական տուրքին քանակութիւնը պիտի սահմանուի նախարարութեանց կողմէ։ Պարզ անհատները մինչեւ տասնըհինգ օր պիտի կրնան դիտողութիւն ընել իրենց համար սահմանուած տուրքին քանակութեանը դէմ, սակայն այդ պայմանաժամը լրանալէն ետքը, դիտողութիւնները նկատողութեան պիտի չառնուին եւ տուրքը ըստ այնմ երեք տարի պիտի գանձուի։ Երեք տարի ետքը երբ նորէն մարդահամար կատարուի, դիտողութիւնները այն ատեն նկատողութեան պիտի առնուին։ Մարդահամարի այդ գործողութիւնը աւարտելէ ետքը նոր տարին սկսելուն պէս տուրքերուն գանձումը պիտի ձեռնարկուի։ Կառավարական պաշտօնեաներէն եւ առաջին կարգին պատկանողներէն զատ, իւրաքանչիւր անհատի ազդարարագիր պիտի ղրկուի։ Պաշտօնեաներու տուրքը անոնց ամսաթոշակէն վար դրուելով պիտի գանձուի։ Ամէն տարի խուզարկութիւն պիտի կատարուի. այդ առթիւ զինուոր գրուածներ կամ խեղանդամներ եթէ գտնուին, անոնց անունը պիտի ջնջուի անձնական տուրքի տումարէն։ Գանձուածները ուրիշ նըպատակի բնաւ պիտի չգործածուին։ Ամէն ամսուան պատրաստուելիք գանձման տումարները գաւառակներէն գաւառները, գաւառներէն նահանգները եւ նահանգներէն ալ ելմտական նախարարութեան պիտի ղրկուին։ Ելմտական պաշտօնեաները տումարները ու ղրկուած դրամները քննելով, եթէ դրամները պակաս գտնեն՝ ելմտական պաշտօնեաներուն նկատմամբ օրինական գործողութեանց պիտի ձեռնարկէ։ Անձնական տուրքի հասոյթը այն ատեն միայն ուրիշ նպատակի պիտի գործածուի, երբ անհրաժեշտ պէտք ըլլայ եւ երբ հեռագրով արտօնութիւն առնուի ելմտական նախարարութենէն։ Անձնական տուրքի ընկալագիրներուն վըրայ փակցուելիք դրոշմաթուղթերը ելմտական նախարարութեան կողմէ խաւաքարտէ տափերու մէջ դրուելով պիտի ղրկուին՝ իւրաքանչիւր նահանգին պէտք ունեցածին չափ։ Այդ դրոշմաթուղթերը երբ իրենց հասցէին ժամանեն, տեղւոյն ելմտական ամէնէն մեծ պաշտօնեային վրայ պիտի արձանագրուին իբրեւ պահանջք։ Տուփերը յանձնաժողովներու ներկայութեանը բացուելով, դրոշմաթուղթերը պիտի համրուին, պակաս ըլլալը կամ ոչ ճշդելու համար։ Դրոշմաթուղթերը տուրքին քանակութեան համաձայն պիտի ըլլան, եթէ պակաս ըլլան, պատասխանատու պաշտօնեաներուն նկատմամբ հարկ եղածը պիտի գործադրուի։ Նահանգներուն իւրաքանչիւրին բարեկարգութիւնը ու տեղական հարստութիւնը իրարու հաւասար չըլլալով, այդ պարագան նկատողութեան պիտի առնուի տուրքերու քանակութիւնը սահմանելու պահուն։ Քաղաքային պաշտօնեաները գանձմանց քանակութիւնը պիտի քննեն ու բաղդատեն, եւ եթէ անհամապատասխան վիճակ մը նշմարեն, իմաց պիտի տան ելմտական նախարարութեան որ պատասխանատու պաշտօնեաներու նկատմամբ հարկ եղածը պիտի գործադրէ։ Ելմտական պաշտօնեաները ամէն ամիս հաշուական քննութիւն պիտի կատարեն։

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ, պետական Խորհուրդին նախագահը, որ հիւանդ է, երէկ ալ չկըրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհուրդին։

ՍԷՄԷՆԷՆ չարաթ օրը ռուսական շոգենաւով Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեցին արձակուած զինուորներ, որոնք Մախսուսէի Նիյմէթը խիտա շոգենաւը փոխադրուեցան։ Կայս. Իրատէով մասնաւոր Թիկնապահ Մէհմէտ փաշա նոյն շոգենաւը գնաց ու զինուորներուն հաղորդեց կայս. բարեւները. նաեւ բաշխեց դրամական կայս. պարգեւներ՝ իւրաքանչիւրին մէկ ոսկի։ Այդ զինուորները դէպ ի Սեւ Ծով ճամբայ ելան իրենց ծննդավայրերը երթալու համար։

ԳՈՆԵԱՅԻ նոր կուսակալ Ֆաիգ պէյ, չարաթ օրը կայս. Պալատ երթալով իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելէ ետքը, ճամբայ ելաւ դէպ ի իր նոր պաշտօնատեղին։

ՀԱՄՄԷԹ ԴԷՐ-ԾՈՎԱԿԱԼԸ. — Ինչպէս ծանուցեցինք, ուրբաթ օրը շնորհուած կայս. ունկնդրութեան միջոցին Անգլիոյ դեսպանը Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց Մալթայի նաւարաններուն վերատեսուչ Համմէթ դէր-ծովակալը եւ կինը, որոնք Կ. Պոլիս կը գտնուին զբօսական պտոյտի համար։ Կայս. ունկնդրութեան ներկայ գտնուելու պատիւը ունեցան նաեւ դեսպանատան երկու պահականաւերուն հրամանատարները եւ դեսպանատան պաշտօնեաներէն Պ. Պ. Վոկան, Լիսթոր ու Կարնէթ։ Ամէնքն ալ արժանացան կայս. մեծարանաց։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհել ծովակալին, որ արդէն 1877-78ին նոյն պատուանշանին երրորդ աստիճանը ստացած է։ Այդ թուականին անգլիական նաւաբաժնին հրամանատարին թիկնապահն էր. նաեւ չարժեան հիւանդանոցով մը Շիֆքաթ ալ գտնուեցաւ։ Կայս. ունկնդրութեան պահուն թարգմանի պաշտօն վարեցին առաջողապետ Իպրահիմ պէյ եւ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Լէմ։ Վեհ. Սուլթանը նաեւ բարեհաճեցաւ առաջին կարգի Շէֆքաթ շնորհել տիկին Համմէթի։

— Դէր-ծովակալը ու կինը, հիւրամեծար հազարապետ Հիւսէյին Ճավիտ պէյի հետ, չարաթ օր պալատական կառքերով այցելեցին Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Գերմանիոյ դեսպանը, չարաթ օրը, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Ընկերութեան գաւառային ընդհանուր քննիչ Պ. Իպլոսր Պիանքի, որ Էսկիշէհիրի հրդեհէն անմիջապէս ետքը նոյն քաղաքը գացած էր, սկսած է կատարել վնասներու հատուցումը, որոնց ընդհանուր գումարը 1700 ոսկի է։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Ֆրանքֆորթէն կը գրեն թէ հոն Ընկերութիւն մը կազմուեր է Գոնիա-Էրէյլի-Պուլկուրլը գիծին՝ այսինքն Պաղտատի երկաթուղիին առաջին մասին շինութեանը համար։ Ընկերութեան դրամագլուխը երեք միլիոն մարք է, որուն միայն հարիւրին քսանըհինգը պիտի հատուցուի՝ Ընկերութիւնը կազմուելուն։ Վարչական Խորհուրդին մէջ կան Տոյչէ Պանքի տնօրէն Պ. Կվիններ, Գերմանիոյ երեսփոխաններէն Պ. Բարլ Շրատէր, Տոյչէ Պանքի առեւտրական խորհրդական Պ. Շթայնթալ, Վիէննայի պանքային տնօրէն Պ. Մորիս Պաուէր, Օսմ. Պանքային վարչական Խորհուրդին կողմէ Պ. Կ. Օպպանօ ու Բարիզի ճիւղին տնօրէն Պ. դը Սէրժա եւայլն։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ. — Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը կը ծանուցանէ դատական-ոստիկանական պաշտօնեաներուն՝ ձերբակալել Հասան Բիգա անուն անձը որ իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է՝ Պիրէօն փախած եւ հոն խռովարարական հրատարակութիւններ կ՚ընէ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կ՚ըսէ Իգտամ, Խարբերդի ու Տիարպէքիրի դատական քննիչներուն մէկ տեղեկագրին վրայ, հրամայեց դատաստանի ենթարկել Լէճ գաւառակին նախնական դատարանին նախորդ անդամ ու հարցաքննիչ դատաւոր Աթիֆան էֆ.ն՝ սպանութեան վերաբերեալ դատի մը թուղթերուն կորսուելուն պատճառ եղած ըլլալուն համար։ Անոր հետ պիտի դատուի նաեւ նոյն դատարանին հարցաքննիչ դատաւորի նախորդ օգնական Մէհմէտ Միւնիֆ էֆ.ն։

— Նոյն նախարարութիւնը արտօնեց նաեւ Էնկիւրիի նահանգին վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը՝ դատաստանի ենթարկել Բալեճիք գաւառակին նախնական դատարանին նախորդ անդամներէն Հաճի Ահմէտ էֆ.ն՝ սպանութեան գործի մը առթիւ կաշառք առնելով պաշտօնը չարաչար գործածած ըլլալուն համար։

ՍՈՖԻԱՅԻ մէջ չորեքշաբթի գիշեր երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են. նաեւ Պուլկարիոյ միւս մասերուն մէջ, մանաւանդ Ռիլոյի մէջ իրիկուան ժամը մէկէն մինչեւ առաւօտ երեսուներկու անգամ ցնցումներ զգացուելով, շատ մը պատեր փլեր են։

ԲԵՐԱՅԻ նախնական դատարանին նորընտիր անդամ Գաբրիէլ էֆ. Նէշէթեան, դատական նախորդ քննիչ Տիարպէքիրի ու Խարբերդի նահանգաց, երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը հրատարակեց 1901 ի իր առեւտրական յարաբերութեանց ընդհանուր վիճակագրութիւնը, որուն նայելով Թուրքիայէն 11,623,609 ֆր.ի ապրանք ղրկուած են Յունաստան եւ 5,478,654 ֆր.ի ապրանք ալ Յունաստանէն Թուրքիա։ Օսմ. երկիրներէ Յունաստան ղրկուած ապրանքներն են հանքածուխ, փայտ, ցորեն, արմտիք, ընտանի անասուններ, աղած ձուկեր, սպունգ, բուրդ, բամպակ, կանեփ, չոր բանջարեղէններ, հաւկիթ, պղպեղ եւ գինի։ Յունաստանէն գլխաւորաբար օսմ. երկիրները ղրկուած ապրանքներն են Աթէնքի ու Պիրէօսի քոնեաքները, որոնց գումարը տարեկան 600,000 ֆր.ի կը հասնի. նաեւ ձէթ, մարթ եւայլն։

ԱՊՏԻՒՐՐԱՀՄԱՆ ՓԱՇԱ.— Դատական նախարար Ապտիւրրահման փաշա, Բէազըտխանէի հովիտէն անոյշ ջուրեր Կ. Պոլիս բերուելուն առթիւ մեծամեծ ծառայութիւններ մատուցած ըլլալով, կայս. Իրատէի մը համաձայն այդ ջուրէն մաս մը խողովակներով տրուեցաւ Ն. Բարձրութեան ապարանքը՝ Գուրուչէշմէ։ Ծախքը կայս. անձնական Գանձէն հոգացուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ սահմանագլուխին վրայ, Ե. զօրաբաժնին յատուկ մասին վրայ, Քոչանայի եւ Բալանքայի շրջանակներուն մէջտեղը, հինգ աշտարակներ պիտի շինուին՝ բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տօքթ. Զանտէր չարաթ օրը Կ. Պոլիս ժամանեց Արեւելեան Ճեպընթացով։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ Ֆրանց Յոսէֆ կայսեր գահակալութեան տարեդարձին առթիւ չորեքշաբթի օրը շնորհաւորական ընդունելութիւններ պիտի կատարուին Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ։

ԿԱՐԱԳ.— Մոսկուայի մէջ խարդախուած կարագները այնքան ճարտարութեամբ կը պատրաստուին որ անարատ կարագի վրայ գործ ընող վաճառականները ստիպուեր են հրաժարիլ այդ գործէն։

ՍԿԻՒՊԷՆ երկուշաբթի օրուան Թուականով կը գրեն թէ չէլժակոյ լեռները բաւական ձիւն տեղացեր է։

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ վերջերս տեղացած անձրեւներէն հեղեղներ գոյանալով եւ գետակները յորդելով, բաւական վնասներ հասուցեր են։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՋՐՀԱՆԿԻՐՆԵՐԸ. — Նկատելով որ Էսկիշէհիրի, ինչպէս նաեւ ասկէ առաջ Աֆիոն Գարահիսարի մէջ պատահած հրդեհները հրշէջ գործիներու չգոյութենէն տարածուեցան եւ մեծ աղէտքի մը հանգամանքը առին, կայս. Իրատէ մը հրամայեց Բ. Դրան որ նահանգներու, գաւառներու եւ գաւառակներու կեդրոններուն մէջ ջրհանկիրներու խումբեր կազմուին. նաեւ հարկ եղած գործիները գնելու անհրաժեշտ ծախքերուն համար միջոցներ գտնուին։ Բ. Դուռը այդ մասին տեղեկագիր մը պիտի մատուցանէ կայս. Պալատ։

ՔՐԷՏԻ-ԼԻՈՆԷԶԻ դեր-տնօրէն Պ. Իպլետոր Կէրսոն, որ Բարիզ գացած էր, չարաթ օրը Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՍԻՒԼԷՅՄԱՆԻԷԻ ՀՐԴԵՀԸ. — Մուսուլէն հինգշաբթի օրուան Թուականով կը հեռագրեն թէ Սիւլէյմանիէի շուկային մէջ հրդեհ ծագելով, հովին սաստկութեան եւ շէնքերու փայտաշէն ըլլալէն, շատ մը խանութներ այրեր են՝ ապրանքներով ու արմտիքներով։ Կուսակալութիւնը հանգանակութեան ձեռնարկած է հրկիզեալներուն համար, սակայն միայն տեղւոյն նպաստը բաւական չէ։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց Թնդանօթարանի վերատեսչութեան թէ, որոշուած ըլլալով կազի խողովակները մինչեւ Գուրուչէշմէ ու Արնավուտքէօյ երկարել, հարկ է ղրկել այդ զետեղման յատակագծերը եւայլն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Մինիէէ (վերին Եգիպտոս) Թախիհա գիւղին մէջ նոյեմ. 2էն 10 ժանտախտէ երեք դէպքեր ու մէկ մահ պատահեր են։

—Նոյեմ. 13ին Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մեռած մարդու մը դիակը գտնուեր է։

—Անտիոքի մէջ վեց օրէ ի վեր քոլէրայէ դէպք չէ պատահած։

—Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ նոյեմ. 8էն 14 պատահած մահերու թիւն է 173, որոնց 103ը՝ իսլամ (48 այր, 55 կին), 55ը՝ քրիստոնեայ (37 այր, 18 կին) եւ 15՝ հրեայ (8 այր, 7 կին)։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սէլանիկի մէջ, անցեալ հինգշաբթի գիշեր, ժամ 8ին ու 9.25ին երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Էնէի Մահալլէի կողմը, առջի գիշեր, Պուտուլ Գրիգոր կռուի մը հետեւանքով դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեց Ջրհանկիր Սօթիրին եւ փախաւ։ Սօթիրի փորէն ծանրապէս վիրաւորուած ըլլալով հիւանդանոց տարուեցաւ։ Գրիգոր քիչ ետքը ձերբակալուելով խոստովանեցաւ գործած ոճիրը։

ՋՈՒՆԿՈՒԼՏԱՅԻ մօտերը խոշոր նաւակ մը ընկղմելով երկու նաւազներ խեղդուեր են։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

M. Léonidasի խումբը նորէն մայրաքաղաքս եկած է եւ իր փայլուն ներկայացումները պիտի սկսի յառաջիկայ հինգշաբթի գիշերէն սկսեալ, Բերայի Սիրքին մէջ։ Ինչպէս յայտնի է, առջի տարի այս խումբը այնքան մեծ յաջողութիւն գտաւ, իր շուներու, կատուներու եւ զանազան ընտանի կենդանիներու հետաքրքրաշարժ փորձերով։ Խումբը կը բաղկանայ 70 արուեստագէտներէ։ Պոռերդներ ալ տեղի պիտի ունենան, ինչպէս նաեւ ուրիշ մարմնամարզական ու աճպարարական եւ զանազան կարգի զուարճալի փորձեր։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարտիզակի Թաղ. Խորհուրդը նըկատի առնելով քարոզչի մը պակասը եւ այս պատճառաւ ժողովուրդին ուծացումը եկեղեցիէն, որոշեր է նամակ մը գրել Դուրեան Տ. Եղիշէ Սրբազանի, որ իր ձեռնասուններէն Մեսրոպ վրդ. Նորոյեանը նոյն գիւղին քարոզիչ կարգուի եւ միեւնոյն ժամանակ վարէ դպրոցի տեսչութիւնը։

—Բերայի քահանաներէն Տ. Կոմիտաս եւ Տ. Սահակ, ինչպէս նաեւ Փէրիգիւղի Տ. Ղեւոնդ քահանան, Պատրիարքարանի ազդարարութեամբ հրաւիրուած են վաղուան Կրօն. Ժողովին ներկայանալ, հարկ եղած բացատրութիւնները տալու համար ամուսնական զեղծումներու նկատմամբ։ Այս մասին Բերայի քահանայական դասը յատուկ քահանայական ժողով գումարած եւ Աւագերէցին միջոցաւ տեղեկագրած է Պատրիարքարան։

—Ս. Պատրիարքը չարաթ գիշեր Պատրիարքարան մնաց եւ երէկ առաւօտ Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց ներկայ գտնուելով չարունակեց «Հաւատով խոստովանիմ»ի մեկնութեան շարքը եւ մեկնաբանեց երկրորդ տունը։

—Տնտեսական Խորհրդոյ նախընթաց օրուան նիստին մէջ հետեւեալ տնօրինութիւնները եղան։—1. Պոյաճըքէօյի Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը ներկայանալով, խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ եկեղեցւոյ մատակարարութեան մասին եւ յանձնարարուեցաւ Թաղ. Խորհուրդին եկեղեցւոյ պարտուց եւ պահանջից վիճակը պատկերացնող ցուցակ մը պատրաստել եւ անոնց կարգադրութեան մասին իրենց տեսութիւնները յայտագրել Տնտես. Խորհրդոյ։—2. Գանտիլլիի եկեղեցւոյ նորակազմ Թաղ. Խորհրդոյ երկու անդամները տեղւոյն քահանային հետ ներկայացան Խորհրդոյ եւ եկեղեցւոյն արդի մատակարարութեան աննախանձելի վիճակին նըկատմամբ տեղեկութիւններ հաղորդելով, տնօրինութիւն խնդրեցին։ Խորհուրդը յանձնարարեց Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց՝ նախ կազմել իրենց դիւանը եւ ձեռնարկելով գործի, մատակարարութեան կանոնաւորման մասին իրենց պահանջումները յայտագրով մը ներկայացնել Տնտես. Խորհրդոյ, պարտ ու պատշաճը տնօրինելու համար. որոշուեցաւ միանգամայն որ եկեղեցւոյ սրբազան անօթներուն ներկայ Թաղ. Խորհրդոյ փոխանցումը տեղի ունենայ այս կիրակի օր։—3. Պալաթու Թաղ. Խորհրդոյ դիւանը ներկայացաւ ըստ հրաւիրանաց եւ նկատողութեան առնուելով Պէշճեան Յարութիւն եւ Սիմոնեան Ճանիկ Ամիրայից կտակաւ Պալաթու եկեղեցւոյ անուամբ Թորգոմեան Ազգ. վարժարանաց վճարելի յատկացեալ կտակաբաժնից խնդիրը, հարկ եղած կարգադրութիւնները տեղի ունեցան՝ համեմատութեամբ 1892 թուականի Խառն Ժողովոյ կողմէ այս կտակաբաժնից խնդրոյն նըկատմամբ տրուած որոշմանց, եւ որոշուեցաւ այս մասին կարեւորը յայտագրել Ս. Պատրիարք Հօր ի պաշտպանութիւն պարտ ու պատշաճին։—4. Խորհուրդը նըկատողութեան առնելով, Կեսարիոյ Մունճուսուն գիւղի Պոլսոյ կալուածոց յանձնեալ վարձուց խնդիրը, պաշտօն յանձնեց փաստաբան Աճէմեան էֆ.ի՝ բանակցիլ կալուածոց վարձակալներուն հետ, յանձնել վարձուց գանձումը դիւրացնելու եւ յետ այսորիկ անոնց կանոնաւորապէս վճարումը ապահովելու տեսակէտով եւ յայտագրել իր բանակցութեանց արդիւնքը Տնտես. Խորհուրդին։—Խորհուրդը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ մայրաքաղաքիս եկեղեցեաց եւ այլ Ազգ. Հաստատութեանց վերաբերեալ հաշուական խնդրոյ քննութեամբ։

—Ուսումնական Խորհրդոյ պաշտօնական զեկուցման համաձայն, երէկ տեղի ունեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ի ներկայութեան Ուսումն. Խորհրդոյ անդամոց, անցեալ տարիէն մնացող չըրջանաւարտներու բացառիկ քննութիւնը։ Ասոնցմէ, որ թուով 13 հատ էին, ներկայացան 9 աշակերտ եւ աշակերտուհի։ Քննութիւնները մէկ քանի առարկայի վրայ կատարուեցան եւ չարունակութիւնը թողուեցաւ յառաջիկայ կիրակիի։

— Դաւրէժի Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Վ. Մուրատեան որ Պարսկաստանէն Ս. Էջմիածին կոչուած էր, հարկադրուեր է դարձեալ Պարսկաստան երթալ այն դիտողութեան վրայ թէ առանց պաշտօնական արտօնութեան եկած էր, հետեւաբար Դավրէժ երթալով այդ արտօնութիւնը առնելէ վերջը միայն կրնայ գալ։

— Ազգ. Հիւանդանոցի տարեկան պիւտճէին բացը գոցելու համար, ինչպէս յայտնի է, նուագահանդէս կը սարքուի ամէն տարի։ Այդ նուագահանդէսին վերաբերեալ արտօնութիւնը ստանալու համար Հոգաբարձութիւնը դիմում ըրած ըլլալով Պատրիարքարան, արտօնութիւն պիտի խնդրուի պատկանեալ իշխանութենէն։

—Խասգիւղի Թաղ. Խորհուրդը նըկատելով որ եկեղեցւոյ սեփհական Բերայի մէջ 110 կանգուն տարածութեամբ գետին մը ունի, որ տարիներէ ի վեր ապարդիւն մնացած է, յարմար դատեր է որ այդ գետնին վրայ շէնք մը շինուի, որուն յատակագիծը եւ շինութեան ծախուց գումարը պիտի ներկայացնէ Պատրիարքարանի։ Թաղ. Խորհուրդը յայտնելով թէ այդ շինութեան ծախուց յատկացուի Ղալաթիոյ եկեղեցին աւանդ դրուած 413 օսմ. ոսկին որ Խասգիւղի վարժարանին կը վերաբերի, ինչպէս նաեւ զանազան արժեթուղթերու վաճառման արդիւնքը՝ իբր 120 ոսկին, խնդրեր է Պատրիարքարանէ որ թէ՛ այս դրամներու գանձման եւ թէ շինութեան արտօնութիւն տրուի։

— Ս. Պատրիարքը կոնդակ մը ղըրկած է Պէյքօզի Թաղ Խորհուրդին որ վարժարանին, ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ գտնուած մէկ քանի անհատկներու նորոգութեան եւ եկեղեցւոյ մատակարարութեան բացը գոցելու համար հանգանակութիւն մը կատարէ։

—Մաքրիգիւղի վարժարանին աշակերտները իրենց մէջ 70 ղր. հաւաքելով ղըրկեր են Ս. Պատրիարքին ի նպաստ գաւառային վարժարանաց, խոստանալով միանգամայն թէ ամէն ամիս պիտի շարունակեն տալ նոյնչափ գումար մը՝ նոյն նպատակաւ։

— Էտիրնէ-Գարուի գերեզմանատան որմափակութեան համար Գրիգոր Խան Շամաշեան երկրորդ անգամ 25 ոսկի եւս նուիրած ըլլալով, այս կերպով նոյն գործին համար մինչեւ հիմա 50 ոսկի վըճարեր է։

—Ստացանք 1904 տարուան Ժողովրդական Տարեցոյցը, հրատարակութիւն Պէրպէրեան տպարանի։ Իր անունը արդարացնող այս Տարեցոյցը կը պարունակէ երգիծական ֆանթէզի գրութիւններ, օգտակար գիտելիքներ, գործնական կեանքի վերաբերեալ տեղեկութիւններ, նորավէպեր, գիտական պատառիկներ եւայլն։ Ամէն կարգի ընթերցողներու ճաշակը կը գոհացնէ, իր այլազան բովանդակութեամբ։ Գին 5 ղրուշ, գաւառներու համար 6։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ԲԷՇԹԱ, 29 Նոյեմ. — Երեսփ. Ժողովին երեկուան նիստին սկիզբները նախարարապետ Թիցա կոմսը ճառ մը արտասանեց՝ մերժելով այն յայտարարութիւնը թէ Թիցա ընտանիքին մէջ աւանդութիւն եղած է ամբարշտութիւններ գործել եւ օրէնքը բռնաբարել։ Ընդդիմադիրները սկսան խափանել վիճաբանութիւնները, ինչպէս երէկ ծանուցեցաւ։ Առջի օրուան ատենագրութեան եւ անոր վերաբերեալ բանաձեւերուն վաւերականութեան մասին հինգ քուէէ ետքը, կարգադրուեցաւ ընդդիմադիրներու մէկ առաջարկութիւնը թէ անվստահութիւն յայտնուի Ժողովին դիւանին անդամներուն՝ Երեսփ. Ժողովին կանոնագիրը բռնաբարուելուն հետեւանքով։ Ընդդիմադիրները ծափահարեցին եւ «Անկցի՛ տանուտէր» գոչեցին։ Թիցա կոմսը խօսք առաւ՝ բողոքելու ընդդիմադիրներուն դէմ, որոնք Ժողովին կանոնագիրը չարաչար կը գործածեն։ Ընդդիմադիրները միշտ մեծամեծ աղմուկներով խափանեցին կոմսին խօսքերը. կը սուլէին եւ գրասեղաններու կափարիչները կը զարնէին։ Անընդհատ նիստին դադարումը կը պահանջէին, որ վերջապէս տեղի ունեցաւ ժամ 2 1/4ին։ Նիստը վերսկսելուն ընդդիմադիրները չարունակեցին իրենց խափանարար ընթացքը։ Նիստը փակուեցաւ իրիկուան ժամ 7 1/2ին։

ԲԱՐԻԶ. — Դատական նախարար Պ. Վալլէ, պատերազմական նախարարին կողմէ իրեն հաղորդուած պարութեայ մը քննելէ ետքը, նկատողութեան առաւ նախկին հարիւրապետ Տրէյֆիւսի մէկ ազերսագիրը որով իր դատին վերաքննութիւնը կը խնդրէր։ Պ. Վալլէ բոլոր այդ գրութիւնները յանձնեց դատական պաշտօնարանին մէջ գումարուած յանձնաժողովի մը, պաշտօն տալով անոր որոշել թէ վերաքննութեան ազերսագիրը ընդունելի՞ է թէ ոչ։

— Կ՚ըսուի թէ պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը նոյն պաշտօնարանին պարութթաններուն մէջ երկու գրութիւններ գտեր է որոնք բոլորովին կեղծ են եւ որոնք մեծապէս նպաստած են Տրէյֆիւսի դատապարտուելուն։ Զօրավարը նաեւ գտեր է կարգ մը թուղթեր որոնք կրնան Տրէյֆիւսի անմեղութիւնը հաստատել, եւ որոնք զինուորական դատարանին չէին հաղորդուած. նաեւ վկայութիւն մը որ ո՛չ ինքնաբերաբար եղած է եւ ո՛չ ալ անշահախնդիր կերպով։ Զօրավարը նաեւ ծանր յայտնութիւններ ստացեր է նախկին դիւանապետ Կրիպլէնէ։ Այդ իրողութեանց հետեւանքն է որ պատերազմական նախարարը նոյն գրութիւնները հաղորդեր է դատական նախարարին որ վերաքննիչ յանձնաժողովի մը յանձներ է զանոնք։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 29 Նոյեմ.—Օթէլ-տը-Վիլի սրահներուն մէջ անգլիացի երեսփոխաններուն ի պատիւ տրուած ներկայացումը շատ շքեղ եղաւ։ Այս առտու երեսփոխանները ներկայ գտնուեցան անգլիական դեսպանատան մատրան մէջ կատարուած կրօնական արարողութեանց։ Նոյն դեսպանատան մէջ կատարուած ընդունելութենէ մը ետքը շատերը մեկնեցան։ Յայտարարեցին իրենց ֆրանսացի պաշտօնակիցներուն թէ շատ գոհ մնացած են իրենց եղած սիրալիր ընդունելութիւններուն համար որոնք պիտի նպաստեն երկու երկիրներու միութեան ամրապնդուելուն։

ՊՈՒԽՐԷՇ.—Ռումանիոյ Խորհրդարանին նստաշրջանը բացուեցաւ։ Գահաճառը կ՚ըսէ թէ ելմտական կացութիւնը շատ գոհացուցիչ է եւ թէ յուսալի է որ մաքսային նոր սակացոյցերը շատ պիտի նըպաստեն միջազգային յարաբերութեանց զարգացմանը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ Մարիա Քրիստինա թագուհին երէկուընէ ի վեր շատ հիւանդ է։

ԲԱՐԻԶ.— Ազգայնական լրագիրները խստիւ կը քննադատեն պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը՝ Տրէյֆիւսի գործին նկատմամբ կատարած քննութեան արդիւնքներուն համար։ Կը յայտնեն թէ Տրէյֆիւս իրեն շնորհուած ներումը քանի որ ընդունած է, անոր դատին վերաքննութիւնը չի կրնար տեղի ունենալ։ Վաղը հարցապնդումներ պիտի կատարուին Երեսփ. Ժողովին մէջ։

ԲԵՆԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայսրուհիին վիճակը զգալապէս բարւոքած է։

ԲԱՐԻԶ.— Հռոմի ֆրանսական դեսպան Պ. Պառէր Բարիզ կուգայ, իր հետ բերելով իրաւարարութեան մը ծրագիրը՝ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 15 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	94	35 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	94	35 1/2
Ամէնէն վար գին	»	94	33
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	137	37
Ամէնէն բարձր գին	»	137	37
Ամէնէն վար գին	»	137	—

ԲԱՑՈՒՄ 17 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Ֆ. Կ.	94	37
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	137	25
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		434	—
Տէրքօզ		358	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	77
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	50
» ժուիսանս		2	05
» պարտաթուղթ		496	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		500	—
Թրանսվալ		110	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		366	—
Ավրիօժ		72	50
Անատոլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	07
« պարտաթուղթ	«	515	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	12 1/2
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկս չէք	մարք	18	71
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	90

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	63
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Շօլ էմբէրիալ	»	83	30
Քրիմից	»	51	—
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	32
Մէթալիք	»	—	—
ոսկի թեթադրամ	Օ. Ո.	3	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Նոյեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ		89	—
Միացեալ պարտք բ՛ց		86	73
Միացեալ պարտք գոց		86	75
Օսմանեան Պանքա		12	87
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		43	—
» Մոնոբոլ		44	50
Պուլկարական 1888		91	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ		102	50
Օօմինեալ		105	—
Թրանսվալ		44	37
Այտէն երկաթուղի		15	—
Փոխանակագիր		25	400

ԲԱՐԻԶ, 28 Նոյեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	82
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	88	05
Միացեալ պարտաթուղթ գոց.		88	07
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	598	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	139	50
Օսմ. մաքսատուն	»	452	—
Օսմ Ռէժի	»	375	—
Մէթոնիքէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1121	—
Իտալական Ռանթ	»	104	—
Սպանիական արտաքին	»	90	33
Թրանսվալ	»	111	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	190
Դրամագեզ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 28 Նոյեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	60
Ռումէլի երկաթուղի	»	142	—
Օսմ. Ռէժի	»	350	—

ՊԷՐԼԻՆ, 28 Նոյեմբեր

Թուղթը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	144	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	240

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—1903 հոկտ. 25 թուով ծանուցուած ազդը սապէս փոխուած է.—1903 սեպտ. 1/14ին Կայս. կառավարութեան եւ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդին միջեւ գոյացած համաձայնութեամբ, որ վաւերացած է 1321 ճէմազիւլ ախըր 18ին (28 օգոստոս 10 սեպտ. 1903) կայս. Իրատէով, եւ ի գործադրութիւն 1299 մուհարրէմ 28ի (8/20 սեպտ. 1881) յարակից հրամանագրին Ժ. յօդուածի տրամադրութեանց, Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերէն (օսմ. պարտաթուղթեր) ունեցողները կը հրաւիրուին 12էն մինչեւ 45 թիւ կտրոնները ներկայացնել Հանր. Պարտքի Վարչութեան, որ այդ թուղթերը պիտի պահէ մինչեւ ամբողջական վճարումը բոլոր պարտաթուղթերուն։ Այս վերջիններուն յանձնումը՝ ճշդումի համար եւ կտրոններու թուղթերու անջատումը վեց ամսոյ միջոցին տեղի պիտի ունենայ, յառաջիկայ նոյեմբ. 10էն սկսեալ մինչեւ 1904 մայիս 10, հետեւեալ կիշէներուն մէջ։

Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային։

Ամսթերտամի մէջ՝ Ամսթերտամի պանքային եւ Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին։

Բրիւսէլի մէջ՝ Բրիւսէլի պանքային եւ Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին։

Անվէրսի մէջ՝ Անվէրսի կեդրոնական պանքային։

Պերլինի մէջ՝ Տոյչէ Պանքին եւ Ս. Պլայխրէօտէրի։

Ֆրանքֆորդի մէջ (Մայնի վրայ)՝ Պէթման եղբայրներուն եւ Տոյչէ Պանքին։

Լոնտոնի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային եւ Օտար արժեթուղթերու Խորհուրդին council of foreign hondholders).

Բարիզի մէջ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային, Քօնդուար Նասիօնալ տ՚Էսքոնթին, Քրէտի Էնտիւսթրիէլ է Քոմէրսիալին, Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան բարգաւաճման ընդհանուր ընկերակցութեան (Société générale pour le développement du commerce et de l'industrie), Քրէտի Լիոնէին, Պանք տը Բարի է տէ Բէյի Պաին, եւ Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան Ֆրանսական Պանքային։

Հռոմի մէջ՝ Իտալիոյ Պանքային եւ Իտալական Առեւտրական Պանքային։

Վիէննայի մէջ՝ Աւստրիոյ Առեւտուրի եւ Ճարտարագործութեան վարկի կ. Ա. առանձնաշնորհեալ ընկերութեան, Աւստրիոյ կալուածական վարկի կ. Ա. առանձնաշնորհեալ ընդհ. ընկերութեան, եւ Անգլօ-աւստրիական պանքային։

1904 մայիս 10 էն սկսեալ, պարտաթուղթերուն կտրոններուն անջատումը առանց ծախքի պիտի կատարուի, մինչեւ ցնոր ազդարարութիւն, միայն Կ. Պոլսոյ մէջ։ Պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի անվճարելի ընկալագիր մը ուր նշանակուած պիտի ըլլայ այն թուականը, ուրկէ յետոյ պարտաթուղթերը պիտի կրնան ետ առնուիլ։ Պարտաթուղթի տէրերուն կը ծանուցուի թէ իրենց թուղթերը ետ տրուած ատեններն երկու ֆրանքի մասնաւոր հատուցում մը պիտի ստանան։ Նոյնպէս կրնան վերաբերեալ կիշէներէն առնել այդ գործողութեան վերաբերեալ տպագրեալ թուղթեր։

Կ. Պոլիս, 11 նոյմ. 1903

9—15

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՕՍՄ. ՓՈՓՈԽԵԱԼ ՊԱՐՏՔԻ

Երկաթուղիի պարտաթուղթերու կտրոնի թերթին անջատումը

Օսմ. Կայս. Պանքան, Ղալաթիոյ մէջ, սովորական ամէն օր պիտի ընդունի, բաց ի ուրբաթէ, ժամ 10էն մինչեւ իրիկուան ժամ 3, իրեն ներկայացուելիք երկաթուղիի պարտաթուղթերը՝ կտրոնի թերթին անջատման եւ երկու ֆր. փոխարժէքին գանձման համար։ Այդ պարտաթուղթերուն հետ պէտք է ներկայացուին թուագրեալ պորտրոններ, կրկին օրինակ եւ կարելի եղած ճշդութեամբ պատրաստուած։ Անընթեռնելի կամ աւրըուած ու նորէն գրուած թուանշաններ պարունակող պորտրոնները պիտի մերժուին։ Պորտրոնները պէտք է թուական ունենան եւ օրինաւոր կերպով ստորագրըուած ըլլան։ Հասցէին հետ պէտք է պարունակեն նաեւ ներկայացնողին անունը ու մականունը։ Պանքան ներկայացնողներուն տրամադրութեանը տակ կը դնէ պորտրոյի օրինակներ։ Պաշտօնեաները պիտի պատրաստեն պորտրոն, երբ ներկայացնողը կարող չըլլայ։ Պարտաթուղթերու յանձնումին փոխարէն պանքան անուանական ստացագիր մը պիտի տայ՝ ցոյց տալով այն պայմանաժամը որու միջոցին Պանքան պիտի կատարէ ներքին գործողութիւնները ու ճշդումը։ Այդ ճշդումը կատարուելէ յետոյ իրենց տէրերուն սովորական պայմաններով ետ պիտի տրուին այն պարտաթուղթերը որոնք վիճակահանութենէ չահած են եւ կամ անվաւեր։ Որոշուած պայմանաժամը աւարտելէն ետքը Պանքան այդ ստացագիրները ներկայացնողներուն տրամադրութեանը տակ պիտի դնէ երկաթուղիի պարտաթուղթերը՝ կտրոնի թերթը անջատուած, ինչպէս նաեւ իւրաքանչիւր պարտաթուղթի համար երկու ֆր.ի փոխարժէքը։

ՏՈՔԹ. Ս. ԹԻՐՔԵԱՆ

Շատ տարիներ յաջողութեամբ բժշկութիւն ըրած եւ մեծ փորձառութիւն ստացած ըլլալով, այս անգամ Իզմիր հաստատուած է։ Կը բնակի Հայոց թաղին մէջ, մեծ փողոց, թիւ 43 տունը։ Խնամքով կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ եւ կը կատարէ վիրաբուժական ու մանկաբարձական գործողութիւններ։ Ամէն օր ձրիապէս կը դարմանէ աղքատները, ինչպէս նաեւ ուրբաթ կէսօրին ետք դիմող բոլոր հիւանդները։

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս ու ինֆլիւէնզային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոյտնաքի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԱՔԵՔՈՒԼԻՍ

HUILE de HOGG

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Յայտնի է թէ մորու ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը ո՛րչափ օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երկու սեռէ, կին ու այր) անարիւնութեան եւ կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ [illegible]

Պ. Հօկ Փէր-Նէօյի մէջ [illegible]

EMULSION HOGG

Իրենց մէջ co եւ սաս կը պարունակէ [illegible] Պ. Հօկ, 2 Թիւ, [illegible] Փարիզ։ [illegible] 20—30

ԻՆՉ ԿԸՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

[illegible] ՑՈՍՑԱՐԻՆ ՑԱԼԻԿԸ [illegible] ՑՈՍՑԱՐԻՆ ՑԱԼԻԿԸ [illegible]

[illegible] ՑՈՍՑԱՐԻՆ ՑԱԼԻԿԸ [illegible]

2—26

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնուած 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ դրամ Ֆր. 1,506,000,000։

1901ին [illegible] Ֆր. 34,000,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի [illegible] 1901ին [illegible] Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ [illegible]

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 [illegible]

Տնօրէնութիւն ի Փարիզ
Հ. ՌԻ. ՀԱՐԻՍՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.
[illegible]
Ա. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հալիճը խան
[illegible]
Ղալաթիա

ԻՒՆԻՈՆ

ՀՐԴԵՀԻ ու ԿԵՆԱՑ

Ապահովագրական Ընկերութիւն

Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829

Կանխաւ հրապարակ. [illegible] մէջ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցեալ փոխանց	274	Միլիոն Ֆրանք
1902ին գանձուած ապահովագին	224	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	119	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	21½	Միլիառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցեալ փոխանց	129	Միլիոն Ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	272	»
Դրամագլուխ և պահեստ	158	» »
1902ին գանձուած ապահովագին	12	» »

[illegible] ՀԵԾԸ եւ այլ [illegible] (accumulation des bénéfices) ՕՒՍԻ և ՎՆԱՍԱԿԻՐ [illegible] կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան գրասենեակն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս. Սուլթան Համամ, Բաւատ Պաթրիք Օղլու։
[illegible] Ղալաթիա. [illegible] խան, [illegible]

Գործակալութիւններ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վիեննա, Սուլթանին Կայսերական Իրատէով
Ու կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուականը
(20 Սեֆէր 1310)

Գործակալ, [illegible] Օսմ. Պանքայի [illegible]

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՕՈՒՍ ՍԵՆԻ խան, Գարաքէօյ Ղալաթիա

Ընդ. գործակալ Պոլսոյ [illegible] Պ. Ի. [illegible]
[illegible], Զապրը խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը [illegible] 194

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Սէնի խան
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Ճրագ Համամի Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատանա, Ատալիա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, [illegible], Պէյրութ, Պաղտատ, Պրուսա, [illegible], Սալոնիկ, Սամսոն, Սէրէզ, Իզմիր, Տրապիզոն։ [illegible]

[illegible]

2 տարի պայմանաժամով պահեստ համար տարեկան 100ին 3 առ կէս տոկոս կը վճարէ. մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք. 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ առ հարիւր։

Պոլսոյ գործակալութիւնը [illegible]

[illegible]

Օսմ. Պանքան 3½% Փրանսական եւ 3% Գերմանական [illegible]

[illegible]

ՄԷՍԱԺԷՐԻ ՄԱՐԻԹԻՄ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Ն. ԲԱՔՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏԱՐԱԾՈՒՄԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյ. 30ին Հինգ., Անվերս, [illegible]
Դեկտ. 1ին Իւէրէքի, [illegible]
» 7ին Ուրբաթ, Սեւ ծովէն։

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 30ին Միերկշ., [illegible]
Դեկտ. 2ին Իւէրէքի, Սալոնիկ, Տրապիզոն
Պաթում և Նովոռոսիյսք։
» 1ին Հինգ., Իզմիր և Աղեքսանդր։
» 8ին Ուրբաթ, [illegible]

[illegible] 245 Ֆրանք. [illegible] 75 Ֆրանք. [illegible]
[illegible] 616 [illegible]

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերփուլի և Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	18900	[illegible]	4592
[illegible]	18800	[illegible]	4241
[illegible]	12950	[illegible]	3229
[illegible]	12950	[illegible]	2943
[illegible]	8845	[illegible]	2936
[illegible]	8128	[illegible]	2933
[illegible]	8120	[illegible]	2358
[illegible]	7392	[illegible]	218
[illegible]	7269	[illegible]	16

[illegible]

Դիմել առ
ԺՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա, [illegible] 125

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլի, Պոլսոյ, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք։

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	3000	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2400
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	[illegible]	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
[illegible]
ՀԷՅՏՄ ՄՈՍ & ԸՆԿ.
184 [illegible]

Արտօնատէր ՉԱՐԵՀ ԽՈՒՏՈՒՐԵԱՆ

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամենէն կատարեալը, ամենէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամենէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուս [illegible]

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, [illegible] 50 [illegible] 1897 [illegible] 400 [illegible] 7 [illegible] 10 [illegible]

Պայմանաւոր բաժանորդագինը նշանակեալ է. { 190 Ֆրանք [illegible] / 225 Ֆրանք [illegible] (demi-chagrin) [illegible]

[illegible]

[illegible] 587

ՏՐԱՅՕՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մոնբառնաս փողոց, թիւ 17։ [illegible] 16 [illegible]

ՍԻՆԿԸՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկըրի կարի մեքենաները [illegible] Սինկըր Ընկերութիւնը [illegible] 400է աւելի [illegible]

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկըրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկըր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Դօն Մարչէր դիմաց Թիւ 343 եւ 348 կրկին
(2. » » Կալաթիա Սէրայի դիմաց։

Ղալաթա (1. Սինկըր խան Թիւնէլի մօտ։
(2. Քարաքէօյի կամուրջին դիմաց։

Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պազարը, Թրամվայի կամուրջին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար Չարշը պոյու, Թիւ 120։

[illegible] Սինկըր Ընկերութեան [illegible] Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, [illegible]

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տարբերութ երթեւեկութիւններ

Նոյ. 18/1 [illegible]
Նոյ. 20/3 [illegible] 10ին [illegible]
Նոյ. 22/5 [illegible] 10ին [illegible]
Նոյ. 23/6 [illegible]

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հալի և Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	186
[illegible]	3607	Տօմինօ	2906	[illegible]	1695	[illegible]	2278	[illegible]	1113
[illegible]	1541	[illegible]	895	[illegible]	776	[illegible]	3709	[illegible]	1735
Արիօստօ	2272	[illegible]	4311	[illegible]	1581	[illegible]	3537	[illegible]	1193
[illegible]	1822	[illegible]	987	[illegible]	3730	[illegible]	1057	[illegible]	1200
[illegible]	1264	[illegible]	2363	[illegible]	3600	[illegible]	1735	[illegible]	1328
[illegible]	1076	[illegible]	1713	[illegible]	585	[illegible]	2419	[illegible]	1548
[illegible]	841	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	1063	[illegible]	3827
[illegible]	4431	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1470
[illegible]	1671	[illegible]	1520	[illegible]	1060	[illegible]	4085	[illegible]	487
[illegible]	1837	Էրատօ	1841	[illegible]	1058	[illegible]	1535	[illegible]	2429
[illegible]	1244	[illegible]	854	[illegible]	2367	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	510	[illegible]	1259
[illegible]	2729	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	2229	[illegible]	2396
[illegible]	1831	[illegible]	4582	[illegible]	2272	[illegible]	1668	[illegible]	1350
[illegible]	2697	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1618	[illegible]	1200
[illegible]	4295	[illegible]	1243	[illegible]	3191	[illegible]	1739		

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են.
Moratto [illegible]
Աչիլլէ [illegible]
Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի.
[illegible] Նոյեմբեր 13ին։

Դիմել առ գործակալս Ժ. ՀՈԼՏ ԵՒ ՐԻՔՉՕՏ
Թիւ 23—24. [illegible] խան, Ղալաթիա

ՖՐԻՑ. ԼԻՃԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող [illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	10600	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3700	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3500		

[illegible] 24 [illegible]

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
[illegible]
Ղալաթիա, [illegible]

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1903 Նոյեմբեր 1 (Ն. Տ) կիրակի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ–ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 224 խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 223 խառն Իրկն.	
ժ.	վ.			ժ.	վ.
12	—	մկն. Էսկի-Շէհիր	ժմ.	3	—
12	42	» Կէօքճէ Գըզըլ	»	2	20
1	39	» Սաղօնճը Պունար	»	1	38
2	33	» Ալթունթաշ	»	12	42
3	15	» Ջէքիւրլէր	»	11	53
4	10	» Տէօյէր	»	11	5
4	39	» Իհսանիյէ	»	10	20
5	8	» Համամ	»	9	53
5	14	» Գազլըկէօլ համամ	»	9	44
6	1	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» Կէօյիւք Չօղլուլար	»	8	20
7	36	» Չայ	»	7	33
8	21	» Իսհագլու	»	6	40
8	45	» [illegible]	»	6	15
9	16	» Աք Շէհիր	»	5	53
9	48	» [illegible] քէօյ	»	5	13
10	30	» Չավուշճը քէօյ	»	4	35
11	8	» Իլկըն	»	4	3
11	55	[illegible]-Խանը	»	3	9
12	50	[illegible]	»	2	27
1	22	» Մէյդան	»	1	47
2	22	» Պունար-Պաշը	»	12	42
3	—	ժմ. Գօնիա	մկն.	12	—
իրկն.					

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 122 խառն Առտ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 121 խառն Իրկն.	
ժ.	վ.			ժ.	վ.
1	—	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմ.	11	—
1	44	» Աք Փունար	»	10	18
2	24	» Ալփը Քէօյ	»	9	46
3	4	» Պէյլիք Ախուր	»	8	58
4	9	» Սարըքէօյ	»	8	1
4	58	» [illegible]	»	7	4
5	35	» [illegible]	»	6	27
6	9	» Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6	—
7	3	» Պօլաթլը	»	5	16
8	21	» [illegible] Քէօյ	»	3	49
9	15	» Սինճան Քէօյ	»	2	47
10	—	ժմ. Էնկիւրիւ	մկն.	2	—
իրկն.					

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԻՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու		Թ. 324 խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու		Թ. 323 խառն Իրկն.	
ժ.	վ.	ժ.	վ.		ժ.	վ.	ժ.	վ.
2	35	12	45	մկն. Ալայունտ ժմ.	2	—	12	5
2	55	1	5	ժմ. Քիօթահիա մկն.	1	40	11	45

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 422 խառն Առտու		Թ. 424 խառն Իրիկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 421 խառն Առտու		Թ. 423 խառն Իրիկն.	
ժ.	վ.	ժ.	վ.		ժ.	վ.	ժ.	վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ ժմ.	6	—	7	30
6,	43	8	18	ժմ. Ատա-Պազար մկն.	5	42	7	12